



Sürdürülebilir Enerji Temelli Turizm Uygulama Merkezi



UNITED NATIONS  
DEVELOPMENT PROGRAMME



Sabancı  
Üniversitesi

# YEŞİL DESTİNASYON MODELİ

Nazlı Kayı  
Haziran 2022

1.1. GİRİŞ	31. YEŞİL DESTİNASYON KAVRAMI	17	Yeşil Destinasyon
	Vakfı Standartları	4	
1.2.	Turizm için Yeşil Fikirler Projesi Standartları		7
<b>2.</b>	<b>TÜRKİYE YEŞİL DESTİNASYON STANDARTLARI</b>		<b>17</b>
2.1.	Metodoloji		17
2.2.	Yeşil Destinasyon Ana Temaları		18
2.3	Küçükköy için Yeşil Destinasyon Standartları		25
<b>3.</b>	<b>DESTİNASYON YÖNETİŞİM MODELİ</b>	<b>283.1.</b>	<b>Modelin Sürdürülebilirliği</b>
			<b>38</b>
3.2.	İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları		39
<b>KAYNAKLAR</b>			<b>41</b>

## GİRİŞ

Küçükköy'de "sürdürülebilir yeşil destinasyon modeli" oluşturulması ve turizm işletmelerinde enerji verimliliği, yenilenebilir enerji ve diğer sürdürülebilir turizm uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Enerjisa ve Sabancı Üniversitesi iş birliğinde "Sürdürülebilir Yeşil Destinasyon Modeli Oluşturulması" Projesi kapsamında "Yeşil Destinasyon Modeli Raporu" hazırlanmıştır.

Raporun ilk bölümünde yeşil destinasyon kavramının ortaya çıkışı ve tanımlarına değinilmiş, dünyadaki bu alanda yapılan çalışmalara ve uluslararası geçerliliği olan temalar ve standartlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde, Türkiye'de yeşil destinasyon olarak belirlenecek noktalar için bir tema ve standart çalışması yapılmıştır. Standartların uygulanma düzeyini ölçmek için Üç Yaprak sistemi oluşturulmuştur. Bölümün ikinci yarısında Türkiye için belirlenen ana temalar üzerinden projenin ana odağı olan Küçükköy için bir standart seti hazırlanmıştır.

Üçüncü bölümde Yeşil Destinasyon çalışmaları yapılan Küçükköy için bir yönetim modeli belirlenmiştir. Raporun sonunda, belirlenen 2 Aşamalı Yönetim Modeli'nin sürdürülebilirliği ile izleme ve değerlendirme mekanizmasına değinilmiştir.

# 1. YEŞİL DESTİNASYON KAVRAMI

Sürdürülebilir yeşil destinasyon kavramı, turizm odaklı olarak Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşmada çevresel etkilerin yanı sıra sosyal ve ekonomik etkileri de kapsayarak önemli bir araç niteliğindedir. Yeşil destinasyonlar ve yeşil turizm işletmeleri; bıraktıkları en az düzeydeki etki ile sürdürülebilir gelecek için önem sahibi olmaktadır (Kayı, Küresel Yeşil Destinasyon Standartları ve İyi Uygulama Örnekleri, 2021). Bu bağlamda, yeşil destinasyonlar, diğer destinasyonlara kıyasla çevre üzerinde turizm dolayısıyla ortaya çıkan negatif etkiyi minimum düzeye indirmeye çalışırlar. Sürdürülebilir yeşil destinasyon kavramı, turizm odaklı olarak ele alındığında, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşma hedefini taşıyan, çevresel etkilerin yanı sıra sosyal ve ekonomik etkileri de içerecek bir anlayış içinde hareket eden, kapsayıcı bir araç niteliğinde olması nedeni ile önem taşır.

Yeşil destinasyon ve ilişkili olduğu çerçeve kavramların ortaya çıkış süreci sürdürülebilirlik kavramının sorgulanması ile başlamıştır. 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından üretilen ve Brundtland Raporu' olarak da bilinen "Ortak Geleceğimiz" adlı raporda "Sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama becerisinden ödün vermeksizin, günümüz ihtiyaçlarına cevap veren bir kalkınma şeklidir" olarak tanımlanmıştır (Bozdoğan, 2005).

Yeşil destinasyon kavramını yakinen ilgilendiren çerçeve kavramlar sürdürülebilir turizm, döngüsel turizm, sorumlu turizm, eko turizm, *green conventions* diğer adıyla *event greening*, yeşil oteller ve restoranlardır (Kayı, Küresel Yeşil Destinasyon Standartları ve İyi Uygulama Örnekleri, 2021).

Bir destinasyonun yeşil destinasyon olarak adlandırılabilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerekir. Bu nitelikler, alanda çalışmalar yürüten kurumsal yapılarca belirlenmiş ve yeşil destinasyon standartları olarak ortaya çıkmıştır.

## 1.1. Yeşil Destinasyon Vakfı Standartları

Yeşil Destinasyonlar Vakfı Standartları, Avrupa Eko ve Tarımsal Turizm Merkezi (ECEAT) ile Avrupa Kıyı ve Deniz Birliği'nin (EUCC) inisiyatifleri ile ortaya çıkmış, temelinde sürdürülebilirliği değerlendiren bir standartlar bütünüdür. Küresel düşün yerel hareket et, güçlü yerel ekonomi ve şeffaflık olmak üzere üç prensibe bağlı olan Yeşil Destinasyonlar Vakfı Standartları bu prensipler ile ortak yerel hedeflere dayalı stratejik yaklaşımı, yerel işletmeler ile yerel topluluk arasında sinerji yaratmayı ve eylemlere karşı açıklığı hedefler.

Hollanda merkezli Yeşil Destinasyon Vakfı'nın, destinasyonların "yeşil sertifika" sahibi olabilmesi için hazırladığı bir rehber bulunmaktadır. Bu rehber göre belirli standartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Akreditasyon sertifikasyonu ile korunan alanlar ve bölgeler ile yerel topluluklar hedeflenmektedir. Sertifikasyon için toplamda 6 ana temayı kapsayan 100 standart bulunmaktadır. Bu ana temalar; destinasyon yönetimi, doğa, manzara ve hayvanlar, çevre ve iklim, kültür ve gelenek, sosyal refah, iş ve misafirperverliktir (Green Destinations Standard and Reporting System, 2017).

Destinasyon yönetimi standardı taahhüt ve organizasyon; planlama ve geliştirme; izleme ve raporlama; yasal ve etik uyum kategorileri altında değerlendirilmektedir.

- Taahhüt ve organizasyon kategorisi; *sürdürülebilirlik koordinatörü, yönetim yapısı, vizyon, eğitilmiş koordinatör ve turizm sektörü katılımını* kapsayan değerlendirme ölçütleridir. Sürdürülebilirlik koordinatörü sürdürülebilir destinasyon yönetimi kapsamında gerekli sorumlulukları yerine getirip raporlayan ve uygulayan kişi olarak faaliyetlerini sürdürür. Yönetim yapısı, destinasyonun yönetiminin boyut ve ölçek olarak koordineli bir şekilde sürdürülebilir turizm destinasyonu adımlarını hem finansal hem de yönetsel olarak yerine getirebilecek kapasitesi olup olmaması ile ilgilidir. Vizyon, kurumun paydaşları ve iletişim dilinde sürdürülebilirliği entegre etmesini değerlendirirken eğitilmiş koordinatör ya da takım destinasyonda sürdürülebilirlik ile ilgili yeterli çalışmaları, gelişmeleri ya da yönetim faaliyetlerinin yapılmasıdır. Turizm sektörü katılımı destinasyonun yönetim organizasyonunun yereldeki özel ve kamu sektörü ile sürdürülebilirlik adına yapılan çalışmalarda işbirliği içerisinde olmasını kapsar.
- Planlama ve geliştirme kategorisi; *destinasyon varlık envanteri, mevcut durum değerlendirmesi ya da diğer adıyla turizm etki değerlendirmesi, turizm politikası, planlama süreçlerinin şeffaflığı, turizm eylem planı, eylem planında yer alan paydaşlar, ziyaretçi yönetimi ve finansal stratejiyi* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- İzleme ve raporlama kategorisi; *göstergeler, inceleme ve değerlendirme, düzeltici önlemler, iletişim, kayıtlar, yönetim raporlaması ve kamu raporlamasını* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Yasal ve etik uyum kategorisi; *yasal gereksinimlere genel bakış, yasal uyum, etik kod, yolsuzluk, uyumsuzluk ve adil rekabet ile sorumlu kamu alımlarını* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.

Doğa, manzara ve hayvanlar standardı doğa ve koruma, doğa ve hayvan deneyimi, yer şekilleri ve manzara kategorileri altında değerlendirilmektedir.

- Doğa ve koruma kategorisi; *doğanın ve doğal kaynakların korunması, egzotik türler ve yaban hayatın korunması, turizmin doğa üzerindeki etkilerinin izlenmesini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Doğa ve hayvan deneyimi kategorisi; *sorumlu doğa ve yaban hayatı deneyi ile turizmde tutsak hayvanları* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Yer şekilleri ve manzara kategorisi; tek başına bir değerlendirme ölçütüdür.

Çevre ve iklim standardı arazi kullanımı ve kirlilik, su yönetimi, sürdürülebilir hareketlilik, atık ve geri dönüşüm, enerji ve iklim değişikliği ile iklim değişikliğine uyum kategorileri altında değerlendirilmektedir.

- Arazi kullanımı ve kirlilik; *çevresel riskler, hava kirliliği, gürültü, ışık kirliliği ve arazi kullanımı ile planlamasını* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Su yönetimi; *su kaynağı, su kalitesini izleme, su kalitesi yanıtı ve atık su arıtmayı* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Sürdürülebilir hareketlilik; *yumuşak hareketlilik, toplu taşıma, seyahat ve iklim ile karbon telafisini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Atık ve geri dönüşüm; *katı atık azaltma, atık ayırma, atık bertarafını* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.

- Enerji ve iklim değişikliği; *azaltılmış enerji tüketiimi ve azaltılmış fosil yakıt bağımlılığını* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- İklim değişikliğine adaptasyon; kategorisi tek başına bir değerlendirme ölçütüdür.

Kültür ve gelenek standardı kültürel miras ile insanlar ve gelenek kategorileri altında değerlendirilmektedir.

- Kültürel miras; *kültürel mirasın korunması, kültürel eserlerin korunması ve turizmin kültür üzerindeki etkilerinin yönetilmesini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- İnsanlar ve gelenek; *soyut miras ile özgünlüğe saygıyı* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.

Sosyal refah standardı insan onuru, toplum katılımı, yerel ekonomi ve sağlık ile güvenlik kategorileri altında değerlendirilmektedir.

- İnsan onuru; *yeniden yerleşim, yerli ve yerel haklar, yerli fikri mülkiyet, insanların korunması, kanunların kamuya açıklanması ve insan haklarının izlenmesini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Toplum katılımı; *sakinlerin planlamaya dahil olması, sakinlerin sürdürülebilir turizm hakkında bilgilenmesi, paydaşların katkıları, sakinlerin memnuniyeti ve toplumun güçlendirilmesini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Yerel ekonomi; *özel sektör katkısının optimize edilmesi, yerel ürün ve hizmetlerin teşvik edilmesi, ekonomik etkilerin izlenmesi ve sosyo-ekonomik kalkınmayı* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Sosyal etki; *sosyal etkileri optimize etme, gayrimenkul kullanımı ve mevsimselliği* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Sağlık ve güvenlik; *sağlık, güvenlik önlemi ve müdahale, sağlık ve güvenlik izleme ile kriz ve acil durum müdahalesini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.

İş ve misafirperverlik standardı iş katılımı, bilgi ve pazarlama ile ağırlama kategorileri altında değerlendirilmektedir.

- İş katılımı; *sürdürülebilirlik standartları, sertifikalı kuruluşların yayınlanması, su tüketimi, atık su arıtma, katı atık, enerji ve sera gazı, eşit ve adil istihdam, tur rehberi uygulama kuralları, ürün geliştirmeyi* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Bilgi ve pazarlama; *saygılı tanıtım, doğru tanıtım, hassas yerlerde ziyaretçi davranışı, ziyaretçilere sürdürülebilirlik bilgisi, çevirmen bilgisi ve yeşil destinasyon değerlendirmesini* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.
- Ağırlama; *ziyaretçi izleme, ziyaretçi memnuniyeti, ziyaretçi anketinde sürdürülebilirlik ve erişilebilirliği* kapsayan değerlendirme ölçütleridir.

## 1.2. Turizm için Yeşil Fikirler Projesi Standartları

Turizm için Yeşil Fikirler Projesi, üç Avrupa ülkesindeki 5 kuruluştan gelen bir ekip tarafından Avrupa Komisyonu, Erasmus+ programı kapsamında fonlanarak oluşmuştur. Fonlanan proje ile temel hedef sürdürülebilir turizmin ölçütlerini somutlaştırarak daha net veriler elde edip kıyaslama şansı sayesinde olumlu yönde iyileşmeleridir. 2015 yılında fonlanan Avrupa için

Turizmde Yeşil Fikirler Projesi günümüzde sunduğu kategoriler ile bir standartlar bütünü sunmaktadır.

### 1.2.1. Su

Su kategorisi kapsamında; çamaşırların yeniden kullanım programları ve çamaşırların minimizasyonu, su denetimi ve kıyaslama, su tüketiminin izlenmesi, su sistemi denetimi ve bakımı, su borularının yeterli yalıtımı, verimli su armatürlerinin montajı, akış kısıtlayıcılar, havuz bakımı, bahçeler için yerli bitkilerin seçilmesi, tuvaletlerde kullanılan suyun azaltılması, yağmur suyu ve gri su geri dönüşümü ile yeşil alanların bakımı bulunmaktadır.

- **Çamaşırların yeniden kullanım programları ve minimizasyonu;** havlu ve yatak örtülerinin yeniden kullanımının sağlanması ile ilgili kriterdir. Bu kriter konuklara net bilgi verilmesi, yeterli büyüklükte havlunun sunulması ve personel eğitimi ile sağlanır.
- **Su denetimi ve kıyaslama;** su kullanımının ölçülmesi ile ilgilidir. Konuk ve gece başına kullanım, toplam tüketim ve misafir gece sayısı ile kıyaslanır.
- **Su tüketiminin izlenmesi;** temizlik personeli tarafından musluk ve tuvaletlerin günlük kontrolü ile su sızıntılarının önüne geçilmesi ve boru bağlantıları ile ilgili periyodik kontrollerdir.
- **Su sistemi denetimi ve bakımı;** Vanalar, borular, boru izolasyonu, havalandırıcılar ve ısı eşanjörleri gibi ekipmanların düzenli olarak teknik ekip tarafından denetlenmesi ve hasar görmüş olanların bakım görmesidir.
- **Su borularının yeterli yalıtımı;** Isı transferi sırasında enerji israfını en aza indirmek için tüm su boruları yeterince yalıtımlı olması ile ilgili standarttır.
- **Verimli su armatürlerinin montajı;** Daha verimli armatür türlerinin yüksek tasarruf potansiyeli ve nispeten yüksek değiştirme sıklığında olmasıdır.
- **Akış kısıtlayıcılar;** Daha yüksek akış hızı hissi yaratmak için valften çıkarken genişleyen ve daha yüksek bir ısıtma verimliliği elde etmek için daha az sızama oluşturan basınçlı su akışına hava verilmesi ile ilgili standarttır.
- **Havuz bakımı;** Başta taşan ve sıçrayan suyu toplamak ve yeniden sirküle etmek için havuzun etrafına drenaj bariyerleri monte edilmesi olmak üzere tasarrufu artıran birçok başka havuz ile ilgili standarttır.
- **Bahçeler için yerli bitkilerin seçilmesi;** Bölgenin iklimine uyum sağlamaları, bitkinin, ihtiyaç duyduğu güneş ışığı saatleri, su tüketimi ve hastalık veya böcek istilasına karşı direnç gibi kriterlerin göz önüne alındığı standarttır.
- **Tuvaletlerde kullanılan suyun azaltılması;** Tuvaletlerin düzenli olarak kontrol ve bakımı ile ilgili kriterdir.
- **Yağmur suyu ve gri su dönüşümü;** Bu tür suların tuvaletler ya da bahçe için kullanımı ile ilgili kriterdir.
- **Yeşil alanların bakımı;** Yeşil alanların arıtılmasında kimyasal kullanımın sınırlanması ve doğru bitki kombinasyonlarını seçilmesi ile ilgili kriterdir.

### 1.2.2. Yönetim ve İzleme

Yönetim ve izleme kategorisi kapsamında; yeşil iç kaplamalar, otel satın alma politikası, yönetim ve çevre bilinci, otel çevre programı, bulut parlama ve enerji yönetimi izleme bulunmaktadır.

- **Yeşil iç kaplamalar;** Boyalarda, yapıştırıcılarda, halılarda ve tekstillerde kullanılan çözücülerin azaltılması veya bitkilerden ve doğal kaynaklardan elde edilen daha az zararlı maddelerle değiştirilmesi ile ilgili kriterdir.
- **Otel satın alma politikası;** Satın alınan ürünler için adil ticareti teşvik eden ve bağımsız ve güvenilir kuruluşlar tarafından verilen eko etiketli ürünleri tercih edilmesi ile ilgili kriterdir.
- **Yönetim ve çevre bilinci;** müşterilerin sürdürülebilirlik ve çevre hakkında bilgilendirilmesi ile ilgili kriterdir.
- **Otel çevre programı;** Otel yönetiminin çevreyi önceliklendirici ve koruyucu politikalar izlemesi ile ilgili kriterdir.
- **Enerji yönetimi izleme;** Enerji kullanımı ile ilgili temel bilgileri edinmek için enerji kullanımının izlenmesi ile ilgili kriterdir.

### 1.2.3. Enerji

Enerji kategorisi kapsamında; ışık yayan diyotlar, kat hizmetleri personelinin enerji bakımı konusunda eğitilmesi, kompakt floresan lambalar, otel odalarına konulan mini barlar bulunmaktadır.

- **Işık yayan diyotlar;** Verimli bir aydınlatma şekli olan ışık yayan diyotların kullanımı ile ilgili kriterdir.
- **Kat hizmetleri personelinin enerji bakımı konusunda eğitilmesi;** Sürekli personel eğitimi ve açık raporlama prosedürlerini esas alan kriterdir.
- **Kompakt floresan lambalar;** kompakt floresan lambaların kullanımı ile ilgili kriterdir.
- **Otel odalarına konulan mini barlar;** Otel odalarına mini bar koymak yerine mini menü oluşturmak ile ilgili kriterdir.

### 1.2.4. Atık

Atık kategorisi kapsamında; kimyasal atıklar ve tehlikeli atıklar, kağıt/karton atıklarının işlenmesi, atık ayırma, gıda israfının azaltılması ve kullanılmış yağların dönüştürülmesi bulunmaktadır.

- **Kimyasal ve tehlikeli atıklar;** Tehlikeli ve kimyasal atıkların ayrı olarak toplanması ile ilgili kriterdir.
- **Kağıt/karton atıklarının işlenmesi;** Kağıt ve karton atık toplamada hacmin azaltılması ve geri dönüştürülmesi ile ilgili kriterdir.
- **Atık ayırma;** Atıkları ayırtmak, geri dönüştürülmesi veya mümkün olduğunca az kirletecek şekilde işlenmesi ile ilgili ve personel ile müşteriler için sıralamayı kolaylaştırmak ile ilgili kriterdir.
- **Gıda israfının azaltılması;** Gıda israfının önüne geçilmesi ile ilgili kriterdir.
- **Kullanılmış yağların dönüştürülmesi;** Kullanılmış yemeklik yağın klasik atık çuvallarına uygun şekilde atılması veya kanalizasyona akmayacak şekilde toplanması ile ilgili kriterdir.

### 1.2.5. Temizlik

Temizlik kategorisi kapsamında; verimli ve düşük etkili temizlik bulunmaktadır.



- **Verimli ve düşük etkili temizlik;** Temel olarak mikrofiber bez ve paspasların ve eko-etiketli veya daha az zararlı temizlik kimyasallarının yeşil tedarikini uygulanması ile ilgili kriterdir.

#### 1.2.6. Hava Kirliliği ve Emisyon

Hava kirliliği ve emisyon kategorisi kapsamında; klima ve alternatif ulaşım modları bulunmaktadır.

- **Klima;** Geremediği sürece klima kullanılmaması ve kullanıldığında da sıcaklık ayarının dış sıcaklığın 4 veya 5°C altında sınırlandırılması ile ilgili kriterdir.
- **Alternatif ulaşım;** Araba dışında alternatif ulaşımın sunulması ile ilgili kriterdir.

#### 1.2.7. Ulaşım

Ulaşım kategorisi kapsamında; hava kirliliği ve emisyon kategorisinde bulunan klima ve alternatif ulaşım bir kez daha yer almaktadır.

- **Klima;** Geremediği sürece klima kullanılmaması ve kullanıldığında da sıcaklık ayarının dış sıcaklığın 4 veya 5°C altında sınırlandırılması ile ilgili kriterdir.
- **Alternatif ulaşım;** Araba dışında alternatif ulaşımın sunulması ile ilgili kriterdir.

#### 1.2.8. Yeşil Satınalma

Yeşil satınalma kategorisi kapsamında; dayanıklı ve geri dönüştürülebilir malzemeler yer almaktadır.

- **Dayanıklı ve geri dönüştürülebilir malzemeler;** Ahşap, metal, karton ve geri dönüştürülmüş kağıt gibi doğal, geri dönüştürülebilir malzemelerin seçilmesi ile ilgili kriterdir.

#### 1.2.9. İletişim ve Çevre

İletişim ve çevre kategorisi kapsamında; sürdürülebilirliği iletmek ve yerel biyoçeşitlilik hakkında iletişim çalışmalarına yer vermek bulunmaktadır.

- **Sürdürülebilirliği iletmek;** İletişim çalışmalarında sürdürülebilirlik mesajına önem vermek ile ilgili kriterdir.
- **Yerel biyoçeşitlilik hakkında iletişim çalışmalarına yer vermek;** Otel bahçesine yöresel bitkiler ve bunların yiyecek, içecek, ilaç veya dekorasyon için nasıl kullanılacağı hakkında bilgiler içeren etiketler konulması ile ilgili kriterdir.

#### 1.2.10. Sosyal Sorumluluk

Sosyal sorumluluk kategorisi kapsamında; turizm sektöründe çalışanların ve girişimcilerin hakları bulunmaktadır.

- **Turizm sektörü çalışanları ve girişimci hakları;** Küresel Turizm Etik Kurallarına göre turizm endüstrisindeki çalışan ve girişimcilerin haklarını gözetmek ile ilgili kriterdir.

#### 1.2.11. Risk, Yangın ve Kimyasallar

Risk, yangın ve kimyasallar kategorisi kapsamında; kimyasal ve tehlikeli atıklar bulunmaktadır.

- **Kimyasal ve tehlikeli atıklar;** Tehlikeli ve kimyasal atıkların ayrı olarak toplanması ile ilgili kriterdir.

### 1.2.12. Doğal ve Kültürel Miras

Doğal ve kültürel miras kategorisi kapsamında; bahçeler için yerli bitkilerin seçilmesi ve yeşil alanların bakımı bulunmaktadır.

- **Bahçeler için yerli bitkilerin seçilmesi;** Bölgenin iklimine uyum sağlamaları, bitkinin, ihtiyaç duyduğu güneş ışığı saatleri, su tüketimi ve hastalık veya böcek istilasına karşı direnç gibi kriterlerin göz önüne alındığı standarttır.
- **Yeşil alanların bakımı;** Yeşil alanların arıtılmasında kimyasal kullanımın sınırlanması ve doğru bitki kombinasyonlarını seçilmesi ile ilgili kriterdir.

### 1.3. İşletmelere Yönelik Yeşil Turizm Standartları

İşletmelere yönelik yeşil turizm standartları için akreditasyon sağlayan birçok farklı kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları; Green Key, Green Globe, TourCert, Travelife, Green Tourism, Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen Ecolabel ve ISO 14000 olarak bilinmektedir.

#### 2.3.1. Green Key

Green Key; Çevre Eğiti Vakfı (FEE) tarafından şart koşulan kriterlere uygun olan işletmelere sağladığı eko-etiket ile çevresel sorumluluk ve sürdürülebilir operasyon alanında mükemmellik standardı belirler. Bu etiket ile işletmeler FEE tarafından belirlenen kriterlere bağlı olacaklarına dair taahhütte bulunur. Green Key belirlediği standartlar ile yalnızca işletmenin sürdürülebilir ya da çevre dostu olmasıyla değil aynı zamanda çalışan personelin konu hakkında bilgi sahibi olmasıyla ve işletmeye gelen ziyaretçilerin de sürece dahil edilmesi ile ilgilenir. Bu alanda kuruluşlara eğitim desteği de sağlar. Kuruluşların çevre ayak izlerini azaltmaları için onları teşvik eder. Kuruluşlara verilen eko-etiket hem sahada hem de saha dışında denetlenir ve üçüncü kişiler tarafından onaylanır. Kökleri Danimarka'ya dayanan Green Key; Dünya Turizm Örgütü, Birleşmiş Milletler Çevre Konseyi ve Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi tarafından tanınmaktadır (Green Key Global, 2021).

#### 2.3.2. Green Globe

Green Globe; Dünya Turizm Örgütü'ne üye ve Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi tarafından tanınan bir kuruluş olarak işletmelere turizm alanında standartlar sunmaktadır. Green Globe tarafından standartları karşılayan işletmeler temelde; mümkün olan en üst sürdürülebilirlik düzeyinde hizmet vermeyi, malzemelerin yeniden kullanımını, geri dönüşüm yapmayı, enerji ve su kullanımlarını yönetmeyi, buldukları destinasyonun kültürel mirasını ve kültürünü korumaya yatırım yapmayı, sürdürülebilirlik planını hayata geçirmeyi, yerel kültüre saygı göstermeyi, iş gücünde çeşitliliği ve kapsayıcılığı teşvik etmeyi, eşitliği, sağlığı, refahı ve insan haklarını desteklemeyi, çocuk sömürsünü yasaklayan küresel sözleşmeler doğrultusunda hareket etmeyi taahhüt ederler. Covid-19 salgınından sonra standart kriterlerine dahil olan personel ve ziyaretçi sağlığı ile ilgili maddelerle birlikte, Green Globe işletmeleri 44 farklı kriter ve 385'in üzerinde uyumluluk ile değerlendirir (Green Globe, 2021).

#### 2.3.3. TourCert

TourCert; kökleri kate Umwelt & Entwicklung, İspanyol kalkınma kuruluşu olan ACSUD Segovias ve Tourism Watch işbirliğine dayanan ve Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen turizm işletmelerinde kurumsal sosyal sorumluluğun ekolojik ve sosyal yönler ile bütünleştirilmesini standardize eden ve turizmde sürdürülebilirlik ile inovasyon konusunda uluslararası kabul almış bir kuruluştur. TourCert sertifikasyon sisteminin temel amacı, turizm işletmelerinin enerji verimliliğini ve çevresel performanslarını iyileştirmektir. Değerlendirme kriterleri arasında bulunan, konuklara iklim dostu ulaşım seçenekleri sunulması, üretilen atıkların izlenmesi ve çevresel olarak sürdürülebilir şekilde atık yönetimi yapılması, elektrik tüketiminin takip edilmesi, çalışanların eğitimlerine önem verilmesi, yerel ürün kullanımı, yerel ortaklarla işbirliği içerisinde olunup olunmadığı ve su tüketimi yönetimi gibi birçok farklı alan bulunmaktadır (TourCert, 2021).

#### **2.3.4. Travelife**

Travelife; turizm endüstrisi tarafından turizm endüstrisi için tasarlanmış tek standarttır. Birleşik Krallık temelli olan kuruluş standartlarını Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi'ne göre düzenli olarak güncellemektedir. Toplam 163 kriterden oluşan standart, işletmelerin çevresel, finansal ve sosyal etkilerini iyileştirmeye yöneliktir. Kriterler genel hatlarıyla insan hakları, iş gücü, topluluk katılımı ve çevresel etkiler üzerinedir (Travelife, 2021).

#### **2.3.5. Green Tourism**

Green Tourism; turizm işletmelerine enerji kullanımı, su tasarrufu, verimli ve çevre dostu atık imhası, etik satın alma, yerel ve mevsimlik konaklama, gıda millerini en aza indirme, biyoçeşitliliği teşvik etme ve tamamen sürdürülebilir bir bakış açısını benimsetme konusunda sunduğu standartlar ile sertifikalandırma sağlar. Yerel topluluklarda yatırımı ve gelişmeyi savunarak işletmelerin yerel halka katkıda bulunmasını ve sürdürülebilirliğin bir parçası haline gelmelerini destekler. İşletmelerin mevsimlik sebze meyve kullanımını teşvik eder; yerel kültürü, sanatı, zanaatı seyahat tecrübesine dahil etmelerini destekler ve böylece gelen konukların destinasyon deneyimini tam anlamıyla tecrübe edebileceklerinin altını çizer. Düşük karbonlu gelecek için işletmeleri döngüsel ekonomi, ekolojik ve kültürel çeşitlilik hakkında bilgilendirir (Green Tourism, 2021).

#### **2.3.6. Ecolabel**

Ecolabel; Avrupa Birliği Komisyonu tarafından buldukları süre boyunca yüksek çevre standartlarını karşılayan ürün ile hizmetlere verilen çevresel mükemmellik etiketidir. 1992 yılından beri verilen Ecolabel; üretim sürecinde daha az atık ve karbondioksit üretmeye teşvik ederek döngüsel ekonomiyi desteklemektedir. Turizm işletmelerinin Ecolabel alabilmeleri için değerlendirildikleri kriterler arasında; çevre yönetim sistemleri, personel eğitimleri, konuklar için bilgilendirme ve tüketim izleme gibi belli başlı adımlar bulunurken her kriter kendi içinde detaylandırılır (EU Ecolabel - Environment - European Commission, 2021).

#### **2.3.7. ISO 14001**

ISO 14001; işletmelerin çevresel sorumluluklarını yönetmelerine yardımcı olan standartlar bütünüdür. Yaşam döngüsü kriterleri göz önüne alınarak oluşturulan standart belirli çevresel performans kriterlerini belirlemez (ISO, 2021).

#### **2.3.8. Yeşil Yıldız**

Yeşil Yıldız belgelendirme sistemi Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülen; çevrenin korunmasını, çevre bilincinin geliştirilmesini ve turistik konaklama işletmelerinde çevreye duyarlı uygulamaların teşvik edilmesini amaçlayan çevreye duyarlılık kampanyasıdır. Puanlama ve sınıflandırma sistemi ile işletmeleri değerlendiren Yeşil Yıldız; enerji, su, çevreye zararlı maddelerin kullanımı, atık maddelerin azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir enerji kullanımının teşviki, konaklama işletmelerinin yatırımın başından itibaren çevreye uyumu, tesisin çevreye uyumu, çevre güzelleştirici etkinlikler, ekolojik mimari, çevreye duyarlılık konusunda eğitim ve ilgili kurum/kuruluşlar ile iş birlikleri olarak sıralanan kriterlerden oluşur. Belgelendirme için işletmenin bütün kriterlerini yerine getirmesi değil; işletmenin türüne göre temel kriterlere sahip olması beklenmektedir. Asgari puanlama yolu ile işleyen sistemde işletmeler kapasitelerine göre sınıflandırılmış ve çevreye etkileri göz önüne alınmıştır. Temel kriterleri yerine getiren işletmeler Yeşil Yıldız belgesi ile “Çevreye Duyarlı Tesis” unvanı kazanmaktadır. Aynı zamanda Yeşil Yıldız değerlendirme kriterleri Avrupa Birliği Ecolabel etiketi ile uyumludur (Çevreye Duyarlılık Kampanyası: Yeşil Yıldız, 2021).

#### 1.4. İşletme ve Tesis Örnekleri

İyi uygulama örnekleri kapsamında işletme ve tesisler için sayılabilecek çeşitli ülkelerden çeşitli örnekler mevcuttur. İlgili standartlar baz alınarak verilebilecek iyi ulusal ve uluslararası iyi uygulama örnekleri aşağıda sıralanmıştır.

##### 1.4.1. Inspira Santa Marta Hotel

Inspira Santa Marta Hotel; Portekiz’de bulunup iş amacıyla gelen turistlere yönelik hizmet vermektedir. 2010 yılından beri hizmet veren Inspira Santa Marta Hotel, Feng-Shui ilkeleriyle uyumlu, çevreye saygılı ve konuklarında farkındalık yaratmayı hedefleyen bir işletmedir.



**Ülke:** Portekiz

**İnternet Sitesi:**

<http://www.inspirahotels.com/>

**Otel Tarzı:** İş Oteli

**Tasarruf:** Elektrik tüketimi: %25, Su kullanımı: %1

Otelin enerji tüketimini azaltmak için zeminde ısı yalıtım sistemi ve mantar

kaplama bulunmaktadır. Alanında çokça ödül sahibi olan otelin en son yeniliği ise karbon sıfır internet sitesi olmuştur. Green4Network %0 CO2 sertifikası, otelin herhangi bir CO2 emisyonu olmadan 50kWh yenilenebilir enerji üretimi yoluyla internet sitesiyle ilişkili karbon ayak izinin telafisini sağladığını ve yıllık 20Kg karbonun atmosfere salınmasını önlediğini doğrulamıştır.

Sürdürülebilirlik için otelde; çift camlı pencereler, odalardaki elektrik ve elektronik ekipmanları kontrol etmek için kartlı sistem ana kontrol anahtarı, aydınlatma ve iklimlendirmeyi kontrol eden bina yönetim sistemi, güneş enerjisi, kullanılmadığı zamanlarda elektronik cihazların ve ışıkların kapatılması, saat 23.00'ten sonra açık kalan ekipmanların günlük olarak izlenmesi, yılın mevsimine göre ısıtma, misafirler ve çalışanlar arasında farkındalık yaratmak, olumlu

alışkanlıkları teşvik etme ve karbon salınımını telafi etme gibi adımlar yer almaktadır. Atık konusunda; çalışanların atık yönetimi konusunda sürekli eğitilmesi, konuklara otelin atık yönetimi politikası ve uygulamaları hakkında bilgi verilmesi, kağıt kullanımını azaltmaya yönelik prosedürler, kağıtları yeniden kullanmak; otel rehberi, telefon rehberleri ve gazetelerin yalnızca çevrimiçi ulaşımda olması, paketleme geri alma tedarikçileri politikası, polistiren paketlerin kabul edilmemesi, otelin tüm alanlarının geri dönüşüm kutuları ile donatılması gibi politikalar takip edilmektedir.

Otel ISO14001, Green Globe, Green Key ve Travelife tarafından sertifikalandırılmıştır.

#### 1.4.2. Boutiquehotel Stadhalle

Boutiquehotel Stadhalle; Österreich'te bulunup iş amacıyla gelen turistlere yönelik hizmet vermektedir. Otel, kentsel alanlarda dünyanın ilk sıfır enerji dengesi otelidir.



**Ülke:** Avusturya

**İnternet Sitesi:** <http://www.hotelstadthalle.at/>

**Otel Tarzı:** İş Oteli

**Tasarruf:** Elektrik tüketimi: %44, Su kullanımı: %15, Sıcak su ve ısıtma: %10

Doğaya ve kaynaklara saygılı olma ilkesi ile hareket eden otel, ısıtma için güneş enerjisi kullanırken sifonlar için yağmur suyu kullanmaktadır. Konuklarını da doğaya ve çevreye bırakılan etkiye karşı duyarlı hale getirme konusunda çalışmalar yürüten otel; tren ya da bisiklet ile ulaşımını sağlayan konuklara %10 indirim politikası uygulamaktadır. Konuklara sunulan yiyecekler organik tarım ile üretilmiş yiyeceklerden oluşmaktadır. Konukların taksi ihtiyaçlarında ulaşım yalnızca hibrit taksilerle sağlanmaktadır. Otelde kullanılan tüm temizlik malzemeleri biyolojik olarak parçalanabilir materyallerden tercih edilmiştir.

Otel, EcoLabel ve Green Brand tarafından sertifikalandırılmıştır.

#### 1.4.3. Hotel Adler

Hotel Adler; Almanya'da bulunup tatil amacıyla gelen turistlere yönelik hizmet vermektedir. Almanya'nın Kara Orman bölgesinde bulunan otel, mevsimlik ve yerel ürünlere sahip mutfağı ile ünlenmiştir.



**Ülke:** Almanya

**İnternet Sitesi:** <http://adler-feldberg.de/en/>

**Otel Tarzı:** Tatil Oteli

**Tasarruf:** Sıcak su kullanımı: %100

Otel, yerel çiftçiler, kasaplar ve fırıncılar ile iş birliği içerisinde çalışmaktadır. Yenilenebilir enerji kullanılan otelde aynı zamanda enerji ve atık yönetimi sıkı bir şekilde takip edilmekte ve alkali temizlik ürünleri kullanılmaktadır. Bunların yanı sıra hem personel hem de konuklar için eğitimler yapılmaktadır.

#### 1.4.4. Seehotel Wiesler

Seehotel Wiesler; Almanya'da bulunup SPA oteli olarak hizmet vermektedir. Kara Orman bölgesinde bulunan otel, doğal ürünler kullanıp ekolojik ilkeleri takip ederken konuklarına hem doğayı deneyimleme hem de doğanın korunması konusunda bilinçlenme fırsatı sunmaktadır.



**Ülke:** Almanya

**İnternet Sitesi:** <https://www.seehotel-wiesler.de>

**Otel Tarzı:** SPA Oteli

**Tasarruf:** Elektrik tüketimi: %12, Su kullanımı: %52, Isınma: %91

Otelde yenilenebilir enerji kaynaklarının %95'i kullanılmakta ve elektriğin %100'ü hidroelektrik ve fotovoltaik, odun yongası yoluyla ısı ve solartermik ile üretilmektedir. Otelde, yiyecek servislerinde ambalaj sunulmamakta ve otel odalarında sabun ile duş jeli dolum kaplarında bulunmaktadır. Tuvaletler ve ofisler için yüksek kaliteli geri dönüştürülmüş kağıt kullanılmaktadır. Seehotel Wiesler, 65'i organik etiketli 250'den fazla farklı bölgesel ürün sunmaktadır.

Konuklara sunulan yiyecekler yerel ürünlerden oluşmakta, yerel çiftçilerle birlikte, yerel biyoçiftlikten kalan peynir altı suyundan SPA tedavisi için vücut losyonu oluşturan çeşitli ürünler üretmekte, buzdolapları tarafından üretilen ısıtma, sıcak su üretmek için kullanılmakta, buharının ürettiği ısı mutfak için sıcak su ısıtmak için kullanılmakta, tek kullanımlık terlikler yerine resepsiyonda ücretsiz olarak sağlanan çok amaçlı biyo terlikler verilmektedir.

#### 1.4.5. Hotel Chateau Montagne

Hotel Chateau Montagne; Bulgaristan'da bulunup iş oteli olarak hizmet vermektedir.



**Ülke:** Bulgaristan

**İnternet Sitesi:** <http://hotel-cm.com/>

**Otel Tarzı:** İş Oteli

**Tasarruf:** Elektrik tüketimi: %25

Otelde sürdürülebilirlik için personel eğitimine önem verilmektedir. Boş odalarda açık olan televizyon ve lambalar kapatılıp perdeler yazın kapatılırken kışın açılmaktadır. Bina ve pencere yalıtımına önem verilmiştir. Otelde kullanılan tüm ampuller enerji tasarrufludur. Otelin çatısında bulunan güneş panelleri otel için sıcak su sağlamaktadır.

#### 1.4.6. Pühajarve Spa & Holiday Resort

Pühajarve Spa & Holiday Resort; Estonya'da bulunup SPA oteli olarak hizmet vermektedir. SPA ile yerel olarak üretilen organik yiyecekleri birleştiren otel, merkezi ısıtmasını biyoyakıtlar ile sağlamaktadır.



**Ülke:** Estonya

**İnternet Sitesi:** <https://www.pyhajarve.com/>

**Otel Tarzı:** SPA Oteli

**Tasarruf:** Elektrik tüketimi: %10, Sıcak su kullanımı: %40

Otelin çatısında bulunan güneş panelleriyse otelin sıcak su ihtiyacını karşılamaktadır. Çevre dostu uygulamalara önem verilen otelde kullanılan tüm ampuller enerji tasarruflu olup yeşil alanlar için pestisit kullanılmamaktadır. Yerelde bulunan üreticiler ile iş birliğinde bulunan otelde, süt ürünleri, fırın işleri, yumurta, sebze ve meyve gibi ürünler hem konukların yerel lezzetleri deneyimlemesine imkan tanır hem de yereli kalkındırmaya katkıda bulunur.

Otel, Green Key tarafından sertifikalandırılmıştır.

#### 1.4.7. Narköy

Kocaeli Kerpe'de bulunan Narköy, otel, çiftlik ve eğitim merkezi olarak hizmet vermektedir.



**Ülke:** Türkiye

**İnternet Sitesi:** <http://www.narkoy.com>

**Otel Tarzı:** Otel ve eğitim merkezi

Otel bölgeden elde edilen malzemeler ile doğal peyzaja uyumlu tasarlanmıştır. Tasarım ekolojik anlayışla yapılmıştır. Su güneş panelleri tarafından ısıtılmakta, yağmur suları biriktirilerek tuvaletlerde kullanılmakta, tesiste kullanılan kanalizasyon sistemi ile kirli, atık sular arıtılmakta ve ahşap pelletler ve kütükler ısınmada kullanılmaktadır. Televizyon kullanılmamakta ve oda tasarımları, konukları birbiriyle ve doğayla yakınlaşmaya teşvik etmektedir.

Ayrılmış tarım alanlarına ilave olarak, binaların arasında, konukların ve çalışanların serbestçe ürün toplayabileceği bahçeler yer almaktadır. Restoranın tasarımı içinde ve dışında otların büyümesine olanak sağlayan yeşil bir duvarı kapsamaktadır. Kullanılan gıdaların %80'i yerinde üretilmektedir. Hasat edilenlere, meyveler, sebzeler, tahıllar, tohum ve çeşitli otlar da dahildir. Ekmek, unlu mamüller, süt, tereyağı, peynir, reçel meyve kompostoları ve sebze konserveleri üretilir ve depolanır. Ata tohumlarının saklandığı bir depo mevcuttur. Mevsimi uzatmak için iki adet sera bulunmaktadır. Koyunlar, keçiler, tavuklar, kediler, köpekler, ördekler mevcuttur. Ücretli çalışanlar ve düzenli turistlere ek olarak, Workaway gibi, Organik Çiftliklerde Dünya Çapında Fırsatlar (WWOOF) ve TATUTA gibi gönüllülük esaslı gelenler de vardır.

Ahmet ve Nardane Kuşçu'nun sahibi olduğu Narköy, Karadeniz sahilindeki Kandıra ormanları ile dağların arasında İstanbul'a birkaç saat mesafede olan Kerpe'de yer almaktadır. Nardane Kuşçu, (yöre halkının ve ziyaretçilerin tanımıyla Nar Anne) Narköyü, "Doğanın uygunluğuna ve imkanlarına göre şekillendirilmiş, coğrafyasına saygılı, ürünlerini kendi yetiştiren, çağdaş bir yaşam ve eğitim merkezi" olarak tanımlar.

#### 1.4.8. Bitez/Bodrum

Muğla ilinde bulunan Bodrum ilçesi, Türkiye'nin önde gelen sahil turizmi destinasyonları arasındadır.



Bodrum ilçesinin yeşil destinasyon olma hedefi kapsamında pilot yöre olarak Bitez seçilmiş ve Yeşil Destinasyonlar Vakfı tarafından oluşturulan haritada yer alma sürecini tamamlamıştır. Bodrum Belediyesi Sürdürülebilirlik Birimi tarafından Bitez'de gerçekleştirilen Kaliteli Kıyı sertifikasyon programı dahilinde yapılan Deniz Dibi Temizliği Kampanyası,

Green Destinations Story Awards 2021 Yarışması'nda, önce Top 100 ödülü almış ardından da, ödül alan destinasyonlarla, 15 binden fazla katılımcıyla gerçekleşen halk oylamasında, 100 aday arasından birinci olarak seçilmiştir. Bitez'in aldığı ödül, deniz ve kıyı turizminin doğru yönetilebilmesi Yeşil Destinasyonlar Vakfı tarafından geliştirilen bir dizi standartlar baz alınarak verilmiştir. Bodrum Belediyesi'nin başlatmış olduğu Sürdürülebilirlik Birimi Türkiye'deki belediyeler içerisinde açılan ilk sürdürülebilirlik birimidir. Bitez aynı zamanda karbon emisyonlarını azaltmak için yenilenebilir enerji kullanımı çalışmaları yürütmektedir. Bu kapsamda, Bitez'deki 52 adet çevre aydınlatma direğine güneş panelleri yerleştirilmiş ve güneş enerjisi ile çalışması sağlanmıştır. Bunun sonucunda ise, öncesinde 52 adet çevre aydınlatma direğinden kaynaklanan CO2 değeri yılda 4482 tonken bu dönüşüm ile değer 0'a düşmüştür.



## 2. TÜRKİYE YEŞİL DESTİNASYON STANDARTLARI

### 2.1. Metodoloji

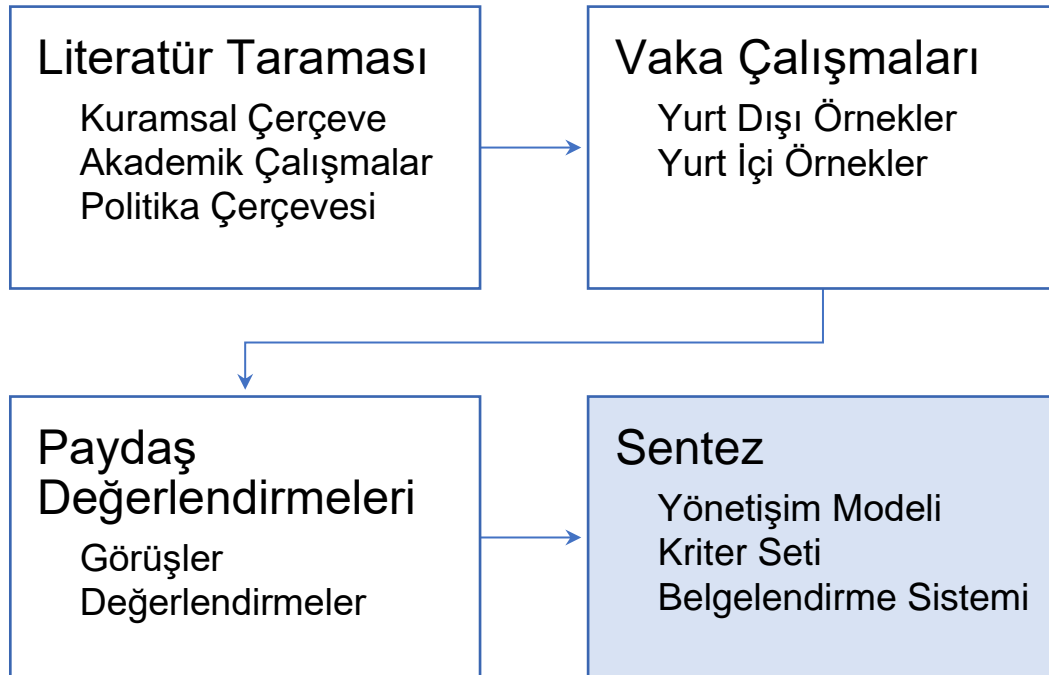
Çalışma Türkiye’de yeşil destinasyon kavramını sistematize etmek, pilot uygulama üzerinden yaygınlaştırmak, kabul görmesini sağlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Türkiye’nin özgün yapısını, sürdürülebilir turizm alanında yapılmış ve yapılmakta olan uygulamaları, yasal çerçeveyi, teşvik unsurlarını ve akademik çalışmaları dikkate alınacak şekilde kurgulanmıştır.

Bu çerçevede ilk olarak kavramsal çerçeveyi ortaya koymak üzere literatür taraması gerçekleştirilmiş, akademik çalışmalar incelenmiş ve uygulamaya yönelik çalışmalar değerlendirilmiştir. Destinasyonlar genelinde ya da tesisler özelinde örnekler araştırılmış ve raporlanmıştır.

Türkiye’de yeşil ya da sürdürülebilir destinasyonlar konusunda uluslararası standartlara uyuma yönelik faaliyetler incelenmiş ve Türkiye’deki yaklaşım bu çerçevede ortaya konmuştur. Teşvik uygulamaları, belgelendirmeler ve örnek uygulamalar araştırılmıştır.

Sürdürülebilir ya da yeşil destinasyon konusunda politika çerçevesi incelenmiş; ulusal plan, politika ve stratejiler taranmıştır. Ayrıca, pilot destinasyon özelinde bölgesel ve yerel plan, strateji ve araştırmalar değerlendirilmiştir. Konuyla ilgili kilit paydaşların ve yerel temsilcilerin görüşlerini yansıtan yayınlardan istifade edilmiştir.

Elde edilen bulgular, destinasyon yönetimi kuramları ışığında değerlendirilmiş ve sentezlenmiştir. Bu süreç neticesinde Türkiye şartlarına uygun bir yeşil destinasyon yönetim modeli önerisi geliştirilmiş, bu sürecin ölçümü için bir standart seti ortaya konmuş ve belgelendirme için özgün bir uygulama önerilmiştir.



Yeşil Destinasyon Standartları çalışmaları kapsamında yapılan çalışmalar ışığında Türkiye için 6 ana tema belirlenmiştir. Bu 6 ana tema Yönetişim, Çevre, Enerji, Toplumsal Yapı ve Kültür, Sürdürülebilir Ekonomi ve Fiziki Altyapı başlıklarından oluşmaktadır. Her bir ana tema altında standartlar yer almaktadır.

## 2.2.Yeşil Destinasyon Ana Temaları

### 1.Yönetişim

Yönetişim ana temasının destinasyon yönetimine verimli bir şekilde katkı sağlaması amacıyla Sürdürülebilir Yönetişim Yapısı, Destinasyon Stratejisi, Kapasite Yönetim Politikası ve Saydam Sürdürülebilirlik Raporlaması standartları belirlenmiştir.

- Yönetişim teması altında yer alan **Sürdürülebilir Yönetişim Yapısı** standardı, destinasyonun ölçeğine uygun olarak finanse edilen bir yapıya sahip, sürdürülebilirlik konusunda eğitilmiş ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini taşıyan bir ekip tarafından paydaşlarla istişare içinde, sürdürülebilirlik ilkelerini entegre eden bir destinasyon yönetiminin kurulmasını amaçlar.
- Çevresel, estetik, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, sağlık ve güvenlik konularını ele alan güncel, kamuya açık, çok yıllık bir turizm politikasının veya stratejisinin oluşturulması bu temanın **Destinasyon Stratejisi** standardına yöneliktir.
- **Kapasite Yönetim Politikası** standardı ile Destinasyonun doğal, kültürel ve sosyal varlıkları üzerindeki turizm etkilerini optimize etmek için yeterli ziyaretçi yönetiminin sağlanması hedeflenmektedir.
- Destinasyon sürdürülebilirlik göstergeleri ve gelişmelerinin izlenerek kamuoyuna rapor edilmesi ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir izleme sisteminin periyodik olarak gözden geçirilmesi Yönetişim temasının bir diğer standardı olan **Saydam Sürdürülebilirlik Raporlamasını** işaret eder.

### 2.Çevre

Yeşil destinasyonlar için önemli bir tema olan “Çevre” kapsamında, Tanımlanmış Çevresel Riskler, Bütünleşik Su Yönetimi, Karbon Ayak İzine Müdahale ve Atık Geri Dönüşümü standartları belirlenmiştir.

- **Tanımlanmış Çevresel Riskler** ile, çevresel risklerin sürdürülebilir turizm kapsamında ele alınarak belirlenmesiyle yapılacak çalışmaları yönlendirici bir standart oluşturulmuştur.
- Destinasyonun su kaynakları ve kullanımının yönetilmesi ve izlenmesi, turizm işletmelerinin su kullanımının bölge sakinlerinin su ihtiyaçlarını tehlikeye atmamasının sağlanması temanın **Bütünleşik Su Yönetimi** standartlarının amaçları arasındadır.
- Karbon ayak izini ölçmeyi ve en aza indirmeyi amaçlayan bir stratejinin oluşturulması ile destinasyonda **Karbon Ayak İzine Müdahale** standardının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.
- **Atık Geri Dönüşümü** standardının uygulanmasıyla tüm katı atıkların azaltılması, ayrıştırılması ve geri dönüştürülmesi, geri dönüştürülen atığın toplam atığa oranının en az %50'ye çıkarılması hedeflenmektedir.

### 3.Enerji

Enerji teması için belirlenen standartlar, Düşük Enerji Tüketimi, Enerji Verimli Yapılar ve Yenilenebilir Enerji Kullanımıdır.

- Sakinler ve ziyaretçilerin, enerji tüketimini azaltmaya teşvik edilmesi **Düşük Enerji**

**Tüketimi** standardının uygulamaya dökmeyi amaçlamaktadır.

- **Enerji Verimli Yapılar** standardının amacı, iklim değişikliğine uyum kapsamında tesislerin geliştirilmesi ile destinasyonun dayanıklılığının artırılmasıdır.
- Destinasyonun yenilenebilir enerji kaynakları vasıtasıyla kendi enerjisini üretmesinin sağlanması ve tüketimde yenilenebilir enerji payının %80'e çıkarılması hedefi **Yenilenebilir Enerji Kullanımı** standardının oluşturulmasında rol oynamıştır.

#### 4.Toplumsal Yapı ve Kültür

Toplumsal Yapı ve Kültür teması, Standartlara Uygun Koruma, Yaşatılan Yerel Kültür ve Kadın İstihdamı, Fırsatlara ve Kaynaklara Erişim konularının standarda dönüşmesiyle oluşmuştur.

- Kültürel kaynakların korunması, özgünlüğü ve estetik sunumunun, uluslararası kabul görmüş standartlara göre uygun şekilde organize edilmesi ve uygulanması, destinasyona ait değerlerin **Standartlara Uygun Koruma** standardının gerçekleştirilmesine yönelik hedeflerdir.
- Somut olmayan kültürel mirasın, kadın ve erkeklerin kültüre ilişkin bilgi ve deneyimlerinin değerlendirilmesinin, yerel yaşamın ve kültürün korunması ile **Yaşatılan Yerel Kültür** standardının sağlanması amaçlanmaktadır.
- Destinasyonda yer alan kurum ve işletmelerde kadın istihdamına öncelik verilmesi, kadınlar için insana yakışır iş olanaklarının artması ve kadın istihdamının teşvik edilmesi ile **Kadın İstihdamı** standardı gerçekleştirilerek toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarına katkı sağlanacaktır.
- **Fırsatlara ve Kaynaklara Erişim** standardı destinasyonda Kadınların gelire, karar alma süreçlerine, finansal hizmetlere, sosyal güvenliğe, mülk sahipliğine, işe ve mesleğe erişimi için olanakların yaratılmasını amaçlamaktadır.

#### 5.Sürdürülebilir Ekonomi

Destinasyonun Sürdürülebilir Ekonomi sahibi olması için belirlenen bu temanın standartları Sürdürülebilirliğe Yönelik Teşvikler, Yerel Topluluk ve Ziyaretçiler, Destinasyon Ekonomisi ve Turizm'den oluşmaktadır.

- Yerel küçük ve orta ölçekli işletmelere özel dikkat ve desteğin verilmesiyle, özel sektörün yerel ekonomiye katkısını optimize etmek için önlemlerin alınması **Sürdürülebilirliğe Yönelik Teşvikler** standardının çıkış noktasını oluşturmaktadır.
- **Yerel Topluluk ve Ziyaretçiler** standardının gerçekleştirilmesi, ziyaretçilerin yerel topluluğa etkisinin izlenmesi ve yerel ekonomiye katkılarını artırmak için önlemlerin alınması ile mümkün olacaktır.
- Turizmin destinasyon ekonomisine katkılarının yıllık olarak izlenmesi toplumsal cinsiyete duyarlı analizlerin yapılması, **Destinasyon Ekonomisi ve Turizm** standardının başlıca faaliyetidir.

#### 6.Fiziki Altyapı

Destinasyonun Fiziki Altyapısına yönelik standartlar Mekansal Planlama Etki Değerlendirme, Doğal Manzaraların Korunması, Doğal ve Kültürel Alan Envanter Çalışması, Hareketlilik Stratejisidir.

- **Mekansal Planlama Etki Değerlendirme** standardını gerçekleştirmeye yönelik olarak, arazi kullanımı ve mekansal planlamanın altyapı projelerinin etkilerini optimize etmeyi amaçlayan çevresel, ekonomik ve sosyal etki değerlendirmesine tabi

tutulacaktır.

- **Doğal Manzaraların Korunması** standardının amacı, doğal manzaraları etkileyen peyzaj bozulması ve kentsel yayılmadan etkili bir şekilde kaçınılmasıdır.
- Doğal ve kültürel alanlar dahil olmak üzere tüm varlıkların ve cazibe merkezlerinin halka açık ve düzenli olarak güncellenen bir envanterinin oluşturulması bu temanın **Doğal ve Kültürel Alan Envanter Çalışması** standardını sağlamak üzere ortaya konmuştur.
- Hareketlilik stratejisinin belirlenmesi, yürüme ve bisiklete binmenin kolaylaştırılarak teşvik edilmesi bir yeşil destinasyon için oluşturulacak **Hareketlilik Stratejisi** standardının esas faaliyetleridir.
- Fiziksel altyapı çalışmaları için gerçekleştirilecek, etki değerlendirme, envanter ve strateji çalışmalarının **toplumsal cinsiyet perspektifi** taşımaya özen gösterilecektir.

### **Üç Yaprak Değerlendirme Sistemi**

Türkiye'nin Yeşil Destinasyonları için Üç Yaprak Değerlendirme Sistemi geliştirilmiştir. Her bir standart için 3 adımdan oluşan değerlendirme adımları belirlenmiştir. Destinasyon her adımı tamamladığında elde ettiği yaprak sayısı artmakta, 3 yaprağa eriştiğinde standartın başarılı bir şekilde yerine getirildiği anlaşılmaktadır. Bu değerlendirme sistemi ile farklı Yeşil Destinasyonlar arasındaki ilişki ölçülerek eksiklerin sistematik bir şekilde tamamlanması kolaylaşacaktır.

Değerlendirme sistemi için bir örnek vermek gerekirse, Yönetişim teması altında yer alan Sürdürülebilir Yönetişim Yapısı standardı için destinasyonun tanımlı koordinasyon sistemi var ise 1 yaprak, tüzel kişiliği haiz turizm yönetim yapısı var ise 2 yaprak, düzenli gelirleri bulunan yönetim yapısı var ise 3 yaprak kazanmış olur. Destinasyon yönetimi süresince amaç her bir standart için 3 yaprak elde etmek olmalıdır.



Tema	Standart	Ölçüt	Tek Yaprak	İki Yaprak	Üç Yaprak	Doğrulama Göstergesi	Açıklama
<b>1. Yönetişim</b>	1.1. Sürdürülebilir Yönetişim Yapısı	Yönetim yapısının türü	Tanımlı koordinasyon sistematığı var	Tüzel kişiliği haiz turizm yönetim yapısı var	Düzenli gelirleri bulunan yönetim yapısı var		Destinasyonun ölçeğine uygun olarak finanse edilen bir yapıya sahip, sürdürülebilirlik konusunda eğitilmiş bir ekip tarafından paydaşlarla istişare içinde, sürdürülebilirlik ilkelerini entegre eden destinasyon yönetimi
	1.2. Destinasyon Stratejisi	Stratejinin kapsayıcılığı	Destinasyonu kapsayan turizm stratejisi / planı var	Destinasyona özel turizm stratejisi / planı var	Destinasyona özel yeşil destinasyon stratejisi var		Çevresel, estetik, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, sağlık ve güvenlik konularını ele alan güncel, kamuya açık, çok yıllık bir turizm politikasının veya stratejisinin oluşturulması
	1.3. Kapasite Yönetim Politikası	Taşıma kapasitesi	Değer ve çekiciliklerin taşıma kapasiteleri hesaplandı	Değer ve çekiciliklerin taşıma kapasitelerinin aşılması için önlemler alındı	Taşıma kapasitesini aşan değer / çekicilik yok		Destinasyonun doğal, kültürel ve sosyal varlıkları üzerindeki turizm etkilerini optimize etmek için yeterli ziyaretçi yönetiminin sağlanması
	1.4. Saydam Sürdürülebilirlik Raporlaması		Sürdürülebilirlik raporlama çalışması ekibi kuruldu.	Sürdürülebilirlik raporlama çalışması şablonu hazırlandı.	Sürdürülebilirlik raporlama çalışması üç aylık ve yıllık olarak hazırlandı ve paydaşlara sunuldu.		Destinasyon sürdürülebilirlik göstergeleri ve gelişmelerinin izlenerek kamuoyuna rapor edilmesi ve izleme sisteminin periyodik olarak gözden geçirilmesi
<b>2.Çevre</b>	2.1. Tanımlanmış Çevresel Riskler	Risklerin derecesi	Destinasyonu tehdit eden çevresel riskler tanımlandı.	Çevresel risklerin azaltılması için ilgili paydaşlar bir program oluşturdu.	Oluşturulan program kapsamında riskleri azaltmak adına önlemler alındı.		Çevresel risklerin sürdürülebilir turizm kapsamında ele alınması
	2.2. Bütünleşik Su Yönetimi		Turizm işletmelerinin su kullanımının 3 aylık periyotlarla ölçülmesi.	Su tüketimini azaltmak üzere yerel halk ve işletmecilere eğitim verildi.	Yıllık olarak yapılan ölçümlerde su tüketiminde en az %25 oranında düşüş gerçekleşti.	İlgili kurumun su tüketimi verileri	Destinasyonun su kaynakları ve kullanımının yönetilmesi ve izlenmesi, turizm işletmelerinin su kullanımının bölge sakinlerinin su ihtiyaçlarını tehlikeye atmamasının sağlanması
	2.3. Karbon Ayak İzine Müdahale		Karbon ayak izi ölçülüyor	Karbon ayak izi azaltma için strateji var	Karbon ayak izini azaltmak için		Karbon ayak izini ölçmeyi ve en aza indirmeyi amaçlayan bir stratejinin oluşturulması

					çalışmalar yapılıyor ve ölçülüyor		
	2.4. Atık Geri Dönüşümü	Geri dönüştürülen katı atığın toplam katı atığa oranı	25%	35%	50%	Belediye katı atık toplama verileri	Tüm katı atıkların azaltılması, ayrıştırılması ve geri dönüştürülmesi, geri dönüştürülen atığın toplam atığa oranının en az %50'ye çıkarılması
<b>3.Enerji</b>	3.1. Düşük Enerji Tüketimi	Enerji ölçümleri	Yerleşimde bulunan yapıların enerji tüketiminin 3 aylık periyotlarla ölçüldü.	Yerel halk için enerji tüketimini azaltmaya yönelik eğitimler düzenlendi.	Eğitimler sonrasında enerji tüketimi ölçümlerinde azalma kaydedildi.	Enerji verimlilik danışmanlığı tarafından yapılan etüt verileri	Sakinler ve ziyaretçilerin, enerji tüketimini azaltmaya teşvik edilmesi
	3.2. Enerji Verimli Yapılar	Enerji kimlik bilgisi asgari C performanslı yapı oranı	5%	15%	30%		İklim değişikliğine uyum kapsamında tesislerin geliştirilmesi ile destinasyonun dayanıklılığının artırılması
	3.3. Yenilenebilir Enerji Kullanımı	Tüketimde yenilenebilir enerji payı	40%	60%	80%		Destinasyonun yenilenebilir enerji kaynakları vasıtasıyla kendi enerjisini üretmesinin sağlanması ve tüketimde yenilenebilir enerji payının %80'e çıkarılması
<b>4.Toplumsal Yapı ve Kültür</b>	4.1. Standartlara Uygun Koruma		Somut kültürel kaynaklar tespit edildi.	Kültürel kaynakların korunmasına yönelik ihtiyaç analizi yapıldı.	Somut kültürel kaynakların korunma çalışmaları tamamlandı.		Kültürel kaynakların korunması, özgünlüğü ve estetik sunumunun, uluslararası kabul görmüş standartlara göre uygun şekilde organize edilmesi ve uygulanması
	4.2. Yaşatılan Yerel Kültür		Yerel halkın kültürel alışkanlıkları (şölen, festival vb.) için program, takvim ve etkinlik alanı belirlendi.	Belirlenen program takvimine uyuldu.	Programın ve takvimin uygulanması hususunda yerel halk ile istişare edildi.		Somut olmayan kültürel mirasın, yerel yaşamın ve kültürün korunması
	4.3. Kadın İstihdamı	İstihdamda kadınların payı	30%	40%	50%		Destinasyonda yer alan kurum ve işletmelerde kadın istihdamına öncelik verilmesi
	4.4. Fırsatlara ve Kaynaklara Erişim	Kadınların karar alma süreçlerinde ve iş hayatında yer alma payı	Destinasyon yönetiminde kadın üye sayısı en az %50 oranındadır.	Yerel topluluktaki kadın ve kız çocuklarına yönelik bilgilendirici faaliyetler gerçekleştirildi.	Yerel işletmelerdeki kadın çalışan oranı %50'nin üzerindedir.		Kadınların gelire, karar alma süreçlerine, finansal hizmetlere, sosyal güvenliğe, mülk sahipliğine, işe ve mesleğe erişimi için olanakların yaratılması

<b>5.Sürdürülebilir Ekonomi</b>	5.1. Sürdürülebilirliğe Yönelik Teşvikler		Yerel işletmelerin kapasite hacmini arttırmaya yönelik devlet destekleri hakkında işletmeler bilgilendirildi.	Yerel işletmelere sürdürülebilir büyüme hedefli kapasite artışı için danışmanlık sağlandı.	Yerel işletmelerin sürdürülebilir bir büyüme için devlet desteklerinden faydalanması sağlandı.		Yerel küçük ve orta ölçekli işletmelere özel dikkat ve desteğin verilmesiyle, özel sektörün yerel ekonomiye katkısını optimize etmek için önlemlerin alınması
	5.2.Yerel Topluluk ve Ziyaretçiler		Ziyaretçilerin yerel topluluğa olumlu ve olumsuz etkilerinin ölçülmesi için yerel halkın görüşü alındı.	Yerel halkı, işletmecileri ve ziyaretçileri yeşil destinasyon kapsamında bir araya getiren buluşmalar gerçekleştirildi.	Ziyaretçiler üzerinde destinasyon ve yerel topluluk hakkında farkındalık oluşumu sağlandı.		Ziyaretçilerin yerel topluluğa etkisinin izlenmesi ve yerel ekonomiye katkılarını artırmak için önlemlerin alınması
	5.3.Destinasyon Ekonomisi ve Turizm		Destinasyonun turizm gelirleri 3 aylık periyotlarla derlendi.	Turizm faaliyetlerinin destinasyon ekonomisi içindeki yeri ölçüldü.	Destinasyonun turizm gelirlerinin destinasyon ekonomisi içindeki yeri yıllık olarak izlendi ve paydaşlar ile paylaşıldı.		Turizmin destinasyon ekonomisine katkılarının yıllık olarak izlenmesi
<b>6. Fiziki Altyapı</b>	6.1.Mekansal Planlama Etki Değerlendirme		Gerçekleşecek plan ve proje çalışmalar için çevresel, ekonomik ve sosyal etki çizelgesi hazırlandı.	Destinasyon için planlanan mekansal çalışmalar hazırlanan çizelge kapsamında incelendi.	Yeşil destinasyon modelini sektöre uygulatacak kararlar hakkında ilgili kurum ile görüşme sağlandı.		Arazi kullanımı ve mekansal planlamanın altyapı projelerinin etkilerini optimize etmeyi amaçlayan çevresel, ekonomik ve sosyal etki değerlendirmesine tabi tutulması
	6.2.Doğal Manzaraların Korunması		Korunması gerekli manzara ve peyzaj noktaları belirlendi.	İlgili belediyeler ile yeşil destinasyonun korunacak noktaları hakkında görüşme sağlandı.	İlgili kurumlar ile yapılacak imar çalışmalarını ve projelerin peyzaj bozumu ve kentsel yayılma konusunda incelendi.		Doğal manzaraları etkileyen peyzaj bozulması ve kentsel yayılmadan etkili bir şekilde kaçınılması
	6.3.Doğal ve kültürel alan envanter çalışması		Doğal ve kültürel alan envanteri oluşturuldu.	Envanter çalışmasının 6 aylık periyotlarla güncellendi.	Envanter dahilindeki doğal ve kültürel alanların korunması ve iyileştirilmesi gerçekleştirildi.		Doğal ve kültürel alanlar dahil olmak üzere tüm varlıkların ve cazibe merkezlerinin halka açık ve düzenli olarak güncellenen bir envanterinin oluşturulması
	6.4.Hareketlilik Stratejisi		Yerleşimin fiziksel yapısına uygun olarak hareketlilik stratejisi tanımlandı.	Belirlenen hareketlilik stratejisi kapsamında bisiklet yolları ve güvenli yaya yolları oluşturuldu.	Stratejinin uygulanabilirliği izlendi ve ölçüldü.		Hareketlilik stratejisinin belirlenmesi, yürütme ve bisiklete binmenin kolaylaştırılarak teşvik edilmesi





### 2.3. Küçükköy için Yeşil Destinasyon Standartları

Balıkesir'in Ayvalık ilçesinde yer alan ve Enerji Verimliliği Konusunda Bilincin Artırılması (SENTRUM) Projesi için Yeşil Destinasyon olma yolunda pilot alan olan Küçükköy için 6 ana tema çerçevesinde standartlar belirlenmiştir. Standartlar belirlenmesinde alanda yapılan analizler yönlendirici olmuştur. Bu analiz sonuçları ile Küçükköy hakkında genel bilgilendirmeye aşağıda yer verilmiştir:

Yılda bir milyon turisti ağırlayan Ayvalık'ta gelecek vadeden bir turizm destinasyonu olan Küçükköy (Yeniçarahori); sanat, doğa ve kültürel doku anlamında yapısal değerler taşıyan, bu bağlamda özellikle kültürel yapı ve sanat ile günümüzde turizm açısından bir destinasyon haline gelmiş geleneksel Ege kasabası niteliğindedir.

Küçükköy'de Rum mimarisinin hakim olduğu 400'e yakın taş ev, 3 kilise, 3 manastır bulunmakta olup orijinal özellikleri mimari kimlikleri bozulmadan yenilenen yapılar günümüzde müze, galeri ve sanat atölyeleri olarak hizmet vermektedir.

Geçimini turizm, hayvancılık ve tarım ürünleri ile sağlayan bölge halkından tarım ile uğraşanların %80'i zeytincilik, %20'si ise tahıl ürünleri ile uğraşmaktadır.

Mahallenin yapı stokunun büyük çoğunluğunda sanat atölyeleri, Boşnak mutfağına ait yöresel yemeklerin sunulduğu restoranlar ve butik oteller işletilmektedir. Alanda Halis Komili İlkokulu ve Ortaokulu, Halil Başyazgan Cumhuriyet Küçükköy Kültür Merkezi, Küçükköy Merkez Camii, Küçükköy Kent Müzesi ve Sabancı Üniversitesi Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi kamusal yapılar olarak öne çıkmaktadır. Bu yapılar için yapılan analizlerde daha sağlıklı bir enerji kullanımı için duvar yalıtımında, elektrik sistemlerinde, aydınlatma elemanlarında, ısıtma sistemlerinde değişikliklere gidilmesi gerektiği görülmektedir (Emar EVD, Küçükköy Enerji Etüt Raporu, 2022).

Yerel halkın gündelik ulaşım faaliyetleri Altınova, Ayvalık ve Balıkesir ağırlıklı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu ulaşım şekli daha çok fosil yakıtların kullanımı odaklıdır. Mahallenin doğusundan geçen E-87 numaralı İstanbul-İzmir Otoyolu yerleşimin daha fazla ziyaretçi ağırlamasına olanak sağlamaktadır. Bu otoyolu kullanan elektrikli araçlar için araç şarj istasyonunun Küçükköy'e kurulmasının hem çevre dostu ulaşım katkı sağlayacak hem de Küçükköy'ü tanıttirilecek bir eylem olarak gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Kısa mesafeli ulaşım için bisiklet yolları altyapısının sağlanması ve rotaların oluşturulması, karbon ayak izini azaltmak için önerilen faaliyetler arasındadır. Bisiklet, scooter ve elektrikli motosiklet gibi paylaşımlı kullanıma imkan veren doğa dostu araçların yaygınlaştırılması ise bir başka geliştirilmesi gereken eylemdir (Akarsu, Küçükköy Çevre Dostu Ulaşım Sistemleri Strateji ve Yol Haritası, 2022).

Küçükköy etrafındaki doğa değerleri arasında Ayvalık Tuzla, Küçükköy Deresi, Küçükköy Akdeniz Ekosistemi, Şeytan Sofrası Sulak Alanı, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı, Madra Dağı, İda Madra Jeoparkı, Kozak Yaylası öne çıkmaktadır. Kültürel değerleri arasında ise Küçükköy'e 60 km mesafede İzmir il sınırları içerisinde yer alan Bergama UNESCO Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı, Ege, Girit ve Midilli kültürlerinin şekillendirdiği Cunda Adası, Ayvalık Endüstri Peyzajı ile UNESCO'nun dikkatini çeken Ayvalık, Geleneksel Boşnak Teferiç Şenlikleri ve Boşnak Kültürü yer almaktadır. Organik ve geleneksel zeytin tarımı, çam fıstığı

üretimi, Boşnak süt ürünleri yetiştiriciliği bölgenin agro-kültürel değerleri arasındadır (Akarsu, Mevcut Durum Analiz Raporu, 2021).

Küçükköy'deki aile ilişkilerinde geleneksel ataerkil niteliklerin çoğuna rastlanmaktadır. Aile içi iş bölümü gündelik yaşamı belirler. Buna karşılık, turizminin yaygınlaşması ile köydeki bazı kadınlar yaz aylarında konaklama tesislerinde ya da köy meydanındaki tesislerde çalışmaları ve gelir elde etmeleri kadınların kamusal alandaki varlığını ve kadınların karar alma süreçlerine katılımını güçlendirmiştir.(Bayrakçeken Tüzel, SENTRUM Projesi Toplumsal Cinsiyet Temalı Odak Grup Çalışması: İçerik, Bulgu ve Öneriler Raporu, 2022).

Küçükköy'de kadınların hem kendi ihtiyaçlarını hem de yörenin ihtiyaçlarını net olarak tanımlayabilmekte, yöreye ilişkin önemli bilgileri taşımakta ve dile getirebilmektedir. Kadınların, sosyal yaşamın, ekonomik yaşamın, eğitime ve sağlığa ilişkin mevcut durumun ve aile yaşamının niteliklerine ilişkin bilgilerin alınması için bir ana bilgi kaynağı olduğu açıktır. Özellikle turizme kazandırılacak ürünler ve kadınların üretim süreçlerine dahil olması gibi planlamalarda kadınlar adına tepeden inme bir yöntemle değil, kadınlarla birlikte karar alınması ve uygulama yapılması gereği açıkça görülmektedir. Kaldı ki Küçükköy'de yaşayan kadınlar, bu tür bir çağrıya ve katılımcı yaklaşıma olumlu bir şekilde karşılık verecek bir yapıdadır (Bayrakçeken Tüzel, SENTRUM Projesi Toplumsal Cinsiyet Temalı Odak Grup Çalışması: İçerik, Bulgu ve Öneriler Raporu, 2022).

Sanat köyü Küçükköy'de yerel halkın mahallelerinin buraya sonradan yerleşenler tarafından yapı bozumuna yol açmasına yönelik bir endişesi bulunmaktadır. Giderek artan turizm faaliyetlerinin öne çıkardığı bu kaygı, turizm planlaması faaliyetlerinde göz önünde bulundurulması gereken bir konu olarak ifade edilmektedir.

<b>1.Yönetişim</b>
Küçükköy turizm paydaşlarından oluşan örgütlü bir yapının kurulması
S.S. Ayvalık Üretim ve Pazarlama Kooperatifi'ne faaliyetlerinin etkinliğini arttırmak amacıyla destinasyon yönetiminde yer verilmesi
Çevre ve doğa konulu aktivitelerle hem halkın hem ziyaretçilerin Küçükköy ve Ayvalık'a ait çevresel değerlerin korunması konusunda bilgilendirilmesi
Küçükköy'ün kitle turizmine yönelerek değerlerinden uzaklaşan, kapasitesinin üzerinde ziyaretçi alan, toplum yapısına yerlisi yerine dışarıdan gelenlerin hâkim olduğu bir yerleşim yerine dönüşme kaygısının ve hassasiyetlerinin dikkate alınması
Yaşam alanlarına yönelik kaygıları göz önünde bulundurularak yerel halkın dahil edildiği bir iletişim planının oluşturulması
Yeşil destinasyon olma sürecinde tüm ilgi grupları ile iletişim kurabilen, özellikle yöre halkının ve turizm işletmecilerinin güvenilir olarak tanımlayacağı, sanatçılar ve yöre halkı arasında ortak dilin gelişmesine katkı sunabilecek saha personelinin/personellerinin yönetimde görevlendirilmesi

## 2.Çevre

Küçükköy etrafındaki sulak alanların turistik rotalara dahil edilmesiyle destinasyona ilişkin kuş türleri, maki ve kumul ekosistemleri gibi doğal değerlerin tanıtılması

Sabancı Üniversitesi Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi'nde düzenlenecek eğitim ve atölye faaliyetler ile Küçükköy'ün çevre ve enerji dostu köy haline getirilmesi

Ayvalık Tuzla, Küçükköy Deresi, Şeytan Sofrası Sulak Alanı, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı, Kozak Yaylası, İda Madra Jeoparkı gibi bölgenin doğal değerlerinin korunarak varlığını sürdürmesi için ziyaretçiler ve yerel halk için farkındalık temelli rotaların oluşturulması

## 3.Enerji

Başta toplu taşıma araçları olmak üzere araçların daha çevre dostu hale getirilmesi

Yerel turizm işletmeleri tarafından sürdürülebilir ulaşım yaklaşımının anlaşılması, desteklenmesi ve uygulanması

Tarihi dar sokaklarda turistik amaçlı kullanıma yönelik elektrikli mini araçların hizmete sunulması

Mahalle yapılarına yalıtım uygulaması, akülü fotovoltaik panel uygulaması ve camlara film kaplama yapılarak enerji yüklerinin azaltılması

İklimlendirme faaliyetlerinde önemli bir yeri olan taş yapıların korunmasıyla her mevsim enerji tasarrufunun sağlanması

Kamu kurumlarını ve işletme sahiplerinin enerji verimliliği konusunda bilgilerinin artması, yöre halkının enerji verimliliği ve sürdürülebilir turizm konusunda farkındalıklarının artması amacıyla toplantılar, birebir görüşmeler ve eğitimlerin gerçekleştirilmesi

## 4.Toplumsal Yapı ve Kültür

Küçükköy ekonomisi için önemli bir faaliyet olan zeytinciliğin deneyim turizmi kapsamında ele alınmasıyla yerel bir değer tanıtılması

Yerel halkın sahip olduğu Boşnak kültürünün deneyim turizmi kapsamında tanıtılmasıyla halkın turistik faaliyetler içinde yer alması

Boşnak Teferiç Şenliğine turistik rotalar içerisinde yer verilmesiyle yerel kültürün tanıtılması

Heykel, resim, edebiyat gibi sanat türünün temsil edildiği Küçükköy'ün tasarlanacak sanatsal faaliyetlerle sanat köyü konseptinin geliştirilmesi

Boşnak kültürüne ait kuru et üretiminin turistik bir değer olarak yer alması amacıyla kadın istihdamının artırılması

Küçükköy'ün sanat yoluyla tanınırlığının artırılmasıyla kent yaşamında kendilerine yer bulan kadınlara ev dışındaki varlıklarını sürdürmeye devam edecekleri faaliyetlerin organize edilmesi

Yeni ve daha temiz teknolojilerin benimsenmesi dahil olmak üzere enerji çözümlerine

katkıda bulunulması açısından Küçükköy kadınlarına enerji seçenekleri ve teknolojileri konusunda eğitim verilmesi

Bilgi ve farkındalık çalışmaları içinde toplumsal cinsiyet eşitliği konularına özen gösteren kadınların katılım gösterdiği, yönetici olduğu, karar alma mekanizmalarına katıldığı ve gelir elde ettiği iyi örnekler içerisinde yer alan başarılı kadınların Küçükköy kadınlarına rol model olmaları ve ilham vermeleri hedefi ile bilgi ve deneyim paylaşma olanaklarının sağlanması

Küçükköy'ün Yeşil Destinasyon özelliği kazanması yolunda yapılacak çalışmalarda toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi perspektifinin öncül bir koşul olarak korunması

### 5.Sürdürülebilir Ekonomi

Oluşturulan turistik rotaların sürdürülebilir destinasyon algısını güçlendirmesiyle Küçükköy'de günübirlik gezilerin konaklamaya dönüşmesi ve geceleme sürelerinin uzatılmasıyla ekonomiye girdi sağlanması

Biyolojik çeşitlilik açısından önemli bir konumda bulunan zeytinin organik zeytin üreticiliği faaliyetleriyle sürdürülebilir turizme katkı sağlaması

Çam fıstığı ürününün ziyaretçilerle buluşturulmasıyla Küçükköy'e hem turistik hem ekonomik değer kazandırılması

### 6.Fiziki Altyapı

Sürdürülebilir turizme ve ulaşımına atıf yapacak şekilde, karbon emisyonu daha düşük ve sağlık açısından daha faydalı olan bisiklet ve yürüyüş ile zenginleştirilen rotaların oluşturulması, bisiklet için gerekli altyapının oluşturulması

Şehircilik faaliyetleriyle korunan taş evleri de içine alan geleneksel mimari ile bölgenin kültürel, tarihi ve toplumsal değerlerinin ortaya konulmasıyla turizmde markalaşma açısından imkanlar sunulması

Altyapı çalışmalarında elektrikli araçların kullanımını öngören şarj istasyonlarına yer verilmesi ve bu tür doğa dostu ulaşım seçeneklerinin tercih edilme oranının yükseltilmesi

## 3. DESTİNASYON YÖNETİŞİM MODELİ

Turizm, sektörün dışındaki alanlarla ve farklı sektörlerle doğrudan ya da dolaylı etkileşim içinde olan dinamik bir sektördür. Değer zinciri içinde farklı fonksiyonları yerine getiren yapıların dâhil olduğu çok paydaşlı bir ekosisteme sahiptir:

- Kamu Kurumları
- Yerel Yönetimler
- Meslek Kuruluşları
- Özel Sektör Temsilcileri
- Sivil Toplum Kuruluşları
- Üniversiteler

Dünya genelinde turizmde yönetim modelleri uygulamalarında, bir başka deyişle destinasyon yönetiminde çeşitli modeller görülmektedir. Bu modeller arasında aşağıdaki tanımlara uyan örnekler bulunmaktadır:

- Kamu kaynağı kullanan kurumlara bağlı bir departman olarak görev yapan destinasyon yönetim örgütleri
- Farklı kamu kurumlarının işbirliği ile oluşturulan ve aralarından birinin icracı olarak öne çıktığı örgütler
- Kamu kurumlarının işbirliği ve ortaklığı ile faaliyetlerini yürüten destinasyon yönetim örgütleri
- Kamu kaynağı kullanan kurumlarca oluşturulup, özel sektöre devredilen destinasyon yönetim örgütleri
- Somut bir amaca hizmet etmek üzere kamu-özel sektör işbirliği ile gönüllülük esasına dayalı bir yapıda görev yapan destinasyon yönetim örgütleri
- Özel sektör iş birliğiyle birlik ya da şirket olarak oluşturulan destinasyon yönetim örgütleri

Yeşil Destinasyon olarak Küçükköy'de Aşamalı Yönetişim Modeli uygulanacaktır. İlk aşamada dernek kurulması, ikinci aşamada şirketleşmenin tamamlanması hedeflenmektedir.

## 1. Aşama: Dernek Kurulması

Dernek bileşenleri, Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'ndan oluşacaktır.

Şekil: Dernek Teşkilat Şeması



### Genel Kurul

- Genel kurul derneğin en yetkili organı olup, kayıtlı üyelere oluşur.
- Genel kurul, derneğin diğer organlarını seçer ve denetler.
- Genel kurul, derneğin iş ve işlemlerini denetleme yetkisine sahiptir.
- Genel kurul, derneğin diğer bir organına verilmemiş olan işleri yürütür.
- Genel kurulda en az 16 kişi bulunmalıdır. Bu 16 kişinin; en az 5'i asil, 5'i yedek yönetim kurulu, 3'ü asil, 3'ü yedek denetim kurulu üyesi olması zorunludur. Bu sayı dernek yönetiminin isteğine bağlı olarak artırılabilir.
- Genel Kurul Toplantıları:
  - Derneğin yasal olarak kuruluş bildiriminin ilgili mülki idare amirliğine sunulmasından itibaren 6 ay içinde derneğin ilk genel kurul toplantısını yapması ve organlarını oluşturması zorunludur.
  - Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler.
  - Olağan genel kurul toplantılarının en geç üç yılda bir yapılması zorunludur.

- Genel kurul toplantısında yalnızca yönetim kurulu tarafından genel kurul üyelerine gönderilen gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak, toplantıda hazır bulunan üyelerin en az 1/10'u tarafından görüşülmesi yazılı olarak istenen konuların gündeme alınması zorunludur.
- Genel kurul kararları, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla alınır. Tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları, ancak toplantıya katılan üyelerin 2/3'ünün çoğunluğuyla alınır (TUSEV, 2019).

#### Genel Kurul Üyeleri

		Asil/Yedek	Temsilci	Kurum
1	Yönetim Kurulu Üyeleri	Asil		
2		Asil		
3		Asil		
4		Asil		
5		Asil		
6		Yedek		
7		Yedek		
8		Yedek		
9		Yedek		
10		Yedek		
11	Denetim Kurulu Üyeleri	Asil		
12		Asil		
13		Asil		
14		Yedek		
15		Yedek		
16		Yedek		

#### Yönetim Kurulu

- Yönetim kurulu, derneğin yürütme ve temsil organıdır; bu görevini kanuna ve dernek tüzüğüne uygun olarak yerine getirir.

- Temsil görevi, yönetim kurulunca, üyelere birine ya da bir üçüncü kişiye verilebilir.
- Yönetim kurulu, 5 asıl ve 5 yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur. Yönetim kurulu üye sayısı, boşalmalar sebebiyle üye tam sayısının yarısının altına düşerse; genel kurul, kalan yönetim kurulu üyeleri ya da denetim kurulu tarafından bir ay içinde toplantıya çağrılır. Çağrı yapılmazsa, üyelere birinin istemi üzerine, sulh hukuk mahkemesi, 3 üyeyi genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirir.

#### Yönetim Kurulu Üyeleri

		Temsilci	Kurum
1	Asıl		
2	Asıl		
3	Asıl		
4	Asıl		
5	Asıl		
6	Yedek		
7	Yedek		
8	Yedek		
9	Yedek		
10	Yedek		

#### Denetim Kurulu

- Denetim kurulu, 3 asıl ve 3 yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur.
- Denetim kurulu, denetleme görevini, dernek tüzüğünde belirtilen esas ve usullere göre yapar; denetleme sonuçlarını bir raporla yönetim kuruluna ve genel kurula sunar.
- Denetim kurulu; derneğin, tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere göre ve 1 yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar.

#### Denetim Kurulu Üyeleri

		Temsilci	Kurum
1	Asıl		
2	Asıl		
3	Asıl		
4	Yedek		
5	Yedek		

## 2. Aşama: Şirketleşme

Dernek tarafından kurulacak şirketin bileşenlerinin Üst Kurul, Yürütme Kurulu, Danışma Kurulu ve İhtisas Komisyonlarından oluşması planlanmaktadır.

Şekil: Küçükköy Destinasyon Yönetim Modeli Öneri Yapılanma Şeması



### Üst Kurul

Destinasyon yönetim modelinin karar alma, temsil ve izleme mekanizması olarak faaliyet gösterecektir. Üyeleri, görev ve sorumlulukları ile yetkileri aşağıdaki gibidir:

### Üyeler

	Temsilci	Kurum
1	Vali (Başkan)	Balıkesir Valiliği
2	Belediye Başkanı	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi
3	İlçe Belediye Başkanı	Ayvalık Belediyesi
4	Rektör	Balıkesir Üniversitesi
5	Yönetim Kurulu Başkanı	Balıkesir Ticaret Odası

### Görev, Sorumluluk ve Yetkiler

- Üst kurul; Vali, İl Belediye Başkanı, İlçe Belediye Başkanı, Üniversite Rektörü ile Ticaret Odası Başkanı'ndan oluşur.
- Üst kurul Vali başkanlığında yılda 4 kez toplanır. Toplantı tarihleri Vali tarafından belirlenir.
- Üst kurulun görev ve yetkileri şunlardır:
  - Küçükköy Destinasyon Stratejisi'ni onaylamak,
  - Küçükköy Destinasyon Stratejisi'nin uygulanması için oluşturulacak "Yıllık Eylem Planları"ni onaylamak,
  - Yürütme Kurulu üyelerini belirlemek,
  - Yürütme Kurulu'nca önerilecek İhtisas Komisyonları ve Danışma Kurulu üyelerini onaylamak,



(5) Merkezi kurumlar, uluslararası kuruluşlar, ulusal sektör birlik ve dernekleri ve yatırımcılar nezdinde destinasyonu temsil etmek.

### **Yürütme Kurulu**

Üst kurul kararlarının uygulanması, kurumların faaliyetlerinin eşgüdüm içerisinde yürütülmesi, danışma kurulu faaliyetlerinin çerçevesinin belirlenmesi ve takibi süreçlerini yürüten yapıdır.

### **Üyeler**

	Temsilci	Kurum
1	Destinasyon Yönetimi Genel Sekreteri/Müdürü/ Koordinatörü (Başkan)	
3	Balıkesir Vali Yardımcısı	Balıkesir Valiliği
4	Turizm Fakültesi Dekanı	Balıkesir Üniversitesi
5	Genel Sekreter	
6	İl Müdürü	Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
7	Genel Sekreter	Güney Marmara Kalkınma Ajansı
8	Genel Sekreter	Balıkesir Ticaret Odası
9	Genel Sekreter	Ayvalık Ticaret Odası
10	Başkan	Balıkesir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
11	Başkan	TÜRSAB Çanakkale – Balıkesir Bölge Temsil Kurulu
12	Başkan	Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odası
13	Başkan	Güney Marmara Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği

### **Görev, Sorumluluk ve Yetkiler**

a) Yürütme Kurulu; destinasyon yönetim şirketi yöneticisi, turizmden sorumlu Vali Yardımcısı, Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanı, Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri, Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri, Balıkesir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanı, Bölgesel Turist Rehberleri Odası, TÜRSAB Bölge Temsil Kurulu Başkanı ve Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği Başkanı'ndan oluşur.

b) Yürütme Kurulu üyeleri listesi Üst Kurul tarafından seçilir ve oy birliği ile değiştirilebilir.

c) Yürütme Kurulu'nun görev ve yetkileri şunlardır:

- (1) Destinasyon Yönetimi Stratejisi'ni ve yıllık Eylem Planları'nı hazırlamak,
- (2) Destinasyon Yönetimi Stratejisi'nin ve yıllık Eylem Planları'nın uygulanmasını sağlamak, bu amaçla ildeki paydaşlar nezdinde gerekli girişimleri koordine etmek,
- (3) Faaliyetlerin etkilerinin ölçülmesini sağlamak,
- (4) Gerçekleştirilen faaliyetleri Üst Kurul'a raporlamak.

### **Danışma Kurulu**

Danışma kurulu Destinasyon Stratejisi çalışmaları kapsamında alanda sahada çalışan tecrübeli kişiler, akademisyenler, sivil toplum temsilcileri ve ulusal ve uluslararası ölçekte konu hakkında bilgisi ve tecrübesi olan isimler belirlenecektir.

## Üyeler

	Temsilci	Kurum
1		Kültür ve Turizm Bakanlığı
2		Türkiye Çevre Ajansı
3		Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı
4		
5		

### Görev, Sorumluluk ve Yetkiler:

- Danışma Kurulu; turizm türlerine göre sorun tespiti, ihtiyaçların bildirilmesi, öneriler getirilmesi süreçlerini yürütecek bileşendir.
- Danışma Kurulu; Yürütme Kurulu'nca önerilecek ve Üst Kurul'ca onaylanacak asgari 8, azami 15 kişiden oluşur.
- Görevleri:
  - İlgili paydaşlarla bir iletişim ağı oluşturmak,
  - Destinasyona yönelik sorunları, ihtiyaçları ve önerileri belirlemek ve Yürütme Kurulu'na raporlamak,
  - Destinasyon için proje ve iş birliği önerileri geliştirmek, dış paydaşlarla koordinasyona ilişkin Yürütme Kurulu'na önerilerde bulunmak,
  - Yeşil destinasyon standartlarının izlenmesi.

### İhtisas Komisyonları

- İhtisas Komisyonları, karar alma süreçlerine yönelik girdi teşkil eden çalışmaları gerçekleştirir ve Eylem Planı'nda tanımlanmış olan Yürütme Kurulu'nca verilen görevleri yerine getirir.
- İhtisas Komisyonları Yürütme Kurulu'nca önerilecek ve Üst Kurul'ca onaylanacak asgari 5, azami 8 kişiden oluşur.
- İhtisas Komisyonları çalışmaların sekretarya işlemlerini gerçekleştirecek olan bileşeni olup, ilgili kurumlarca görevlendirilecek teknik personelden kurulur.
- Araştırma ve Strateji Geliştirme; İmaj, Tanıtım ve Pazarlama; Mesleki Eğitim ve İnsan Kaynağı; Altyapı ve Yatırım; Yöresel ve Turistik Ürün Geliştirme, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği olmak üzere 6 adet İhtisas Komisyonu oluşturulur.
- Araştırma ve Strateji Geliştirme Komisyonu**'nun görevleri şunlardır:
  - Turizmde küresel eğilimlerin ve ulusal politikaların takibinin yapılması,
  - Turizme yönelik veri tabanı takibi ve analizi,
  - Destinasyon Stratejisi taslağının hazırlanması,
  - Destinasyon Stratejisi'ne uygun olarak Eylem Planı taslağının hazırlanması,
  - Eylem Planı'nda belirlenmiş faaliyetlerin uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek,
- İmaj, Tanıtım ve Pazarlama Komisyonu**'nun görevleri şunlardır:
  - Küçükköy'e ilişkin marka ve imaj çalışmaları gerçekleştirmek,
  - Müşterek katılım sağlanacak fuar, tanıtım turu ve benzeri organizasyonları ve iş bölümünün gerçekleştirilmesi,
  - Çevrimiçi, basılı, görsel ve işitsel tanıtım materyallerinin hazırlanmasını, basımını ve dağıtımını koordine etmek,
  - Turizme yönelik etkinliklerin düzenlenmesini koordine etmek,

- (5) İlerdeki turistlerin memnuniyet düzeylerinin ölçülmesini sağlamak,
- (g) **Mesleki Eğitim ve İnsan Kaynağı Komisyonu**'nun görevleri şunlardır:
- (1) Sektörün iş gücü ihtiyacına ilişkin analizler gerçekleştirmek,
- (2) Sektörde istihdama ve staja yönelik eğitim kurumları ve sektör arası koordinasyon sağlamak,
- (3) Sektör çalışanlarının ve işletmelerin ihtiyaç duyduğu eğitimlerin verilmesini organize etmek,
- (4) Turizme yönelik destekleyici faaliyetlerde kapasite geliştirmek,
- (5) Halkın farkındalığını ve katılımını geliştirmek.
- (h) **Altyapı ve Yatırım Komisyonu**'nun görevleri şunlardır:
- (1) Sektörün ihtiyaç duyduğu altyapı yatırımlarına ilişkin analizler ve fizibilite süreçlerini yürütmek ve ilgili kurumlarla koordinasyon sağlamak,
- (2) Turizm yatırımcılarına sunulabilecek uygun arsa ve arazi envanterini tutmak, imar planı süreçlerini takip etmek,
- (3) Taşınmaz kültür varlıkları ve doğal değerlerin korunması, restorasyon ve rekonstrüksiyon süreçlerine ilişkin öneriler ve projeler geliştirilmesi,
- (4) Turizme yönelik ulaşım ve erişilebilirlik konularında analizler gerçekleştirmek ve ulaşım projelerine ilişkin önerilerde bulunmak.
- (i) **Turistik ve Yöresel Ürün Geliştirme Komisyonu**'nun görevleri şunlardır:
- (1) Tematik tur rotalarının belirlenmesini sağlamak,
- (2) Yöresel ürünlerle ilgili coğrafi işaret ve marka tescil süreçleri ile ilgili planlama ve koordinasyon sağlamak,
- (3) Destinasyondaki eğelerle ilişkili hediyeelik eşya tasarımlarını ve pazarlanmasını koordine etmek.
- (j) **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu**'nun görevleri şunlardır:
- (1) Kalkınmada toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi perspektifinin öngördüğü biçimde kadınların projenin ana paydaşları olarak etkin ve etkili biçimde katılmasını ve tüm süreçlerde görünür olmasını sağlamak,
- (2) Cinsiyet eşitliği uygulama planı hazırlanması, güncellenmesi, uygulanması, izlenmesi ve raporlanması,
- (3) Cinsiyet eşitliğine yönelik yeşil destinasyon standartlarının izlenmesi.

#### Araştırma ve Strateji Geliştirme Komisyonu Üyeleri

#	Unvan	İsim
1	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi	
2	Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi	
3	Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	
4	Türkiye İstatistik Kurumu Bölge Müdürlüğü	
5	Güney Marmara Kalkınma Ajansı	
6	TÜRSAB Çanakkale-Balıkesir Bölge Temsil Kurulu	

7	Güney Marmara Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği Derneği	
8	Kocaeli Turizm Derneği	

#### İmaj, Tanıtım ve Pazarlama Komisyonu

#	Unvan	İsim
1	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi	
2	Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi	
3	Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	
4	Güney Marmara Kalkınma Ajansı	
5	Balıkesir Ticaret Odası	
6	TÜRSAB Çanakkale-Balıkesir Bölge Temsil Kurulu	
7	Güney Marmara Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği Derneği	
8	Balıkesir Gazeteciler Cemiyeti	

#### Mesleki Eğitim ve İnsan Kaynağı Teknik Komitesi

#	Unvan	İsim
1	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (BALMEK)	
2	Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi	
3	KOSGEB Balıkesir Müdürlüğü	
4	İl Millî Eğitim Müdürlüğü	
5	Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	
6	TÜRSAB Çanakkale-Balıkesir Bölge Temsil Kurulu	
7	Güney Marmara Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği Derneği	
8	Ayvalık Turizm Geliştirme Birliği Derneği	

#### Altyapı ve Yatırım Komisyonu

#	Unvan	İsim
1	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi	
2	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	
3	Kocaeli Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü	
4	Ayvalık Belediyesi	
5	Orman İşletme Müdürlüğü	
6	Güney Marmara Kalkınma Ajansı Balıkesir Yatırım Destek Ofisi	
7	BASKİ	
8	UEDAŞ Balıkesir	
9	Aksa Doğalgaz Balıkesir	

#### Yöresel ve Turistik Ürün Geliştirme Komisyonu

#	Unvan	İsim
1	Balıkesir Ticaret Odası	
2	Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	
3	Ayvalık Ticaret Odası	
4	Balıkesir Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği	
5	Ayvalık Otelciler ve Pansiyoncular Derneği	
6	Ayvalık Sanat Derneği	
7	Küçükköy Birlik ve Dayanışma Derneği	
8	[İlgili diğer sivil toplum kuruluşları]	

#### Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu

#	Unvan	İsim
1	Balıkesir Ticaret Odası	
2	Balıkesir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	

3	Balıkesir Çalışma ve Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü	
4	Ayvalık Ticaret Odası	
5	Cumhuriyet Kadınları Derneği Ayvalık Şubesi	
6	Kadının Sosyal Hayatını Araştırma ve İnceleme Derneği Ayvalık Şubesi	
7	Ayvalık Sanat Derneği	
8	Küçükköy Birlik ve Dayanışma Derneği	

### 3.1. Modelin Sürdürülebilirliği

Oluşturulacak herhangi bir yönetim modelinin uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için tüm kesimlerce benimsenmiş ve kapsayıcı nitelikte olması en kritik husustur. Söz konusu modelin özellikle turizm sektörü ve yerel halk tarafından kabul edilmesi bu anlamda en önemli etaptır. Bu niteliğin sağlanması modelin idari, teknik ve mali sürdürülebilirliği için temel teşkil edecektir.

#### 3.1.1. İdari Sürdürülebilirlik

Modelin idari sürdürülebilirliği için yazılı bir sözleşme, tüzük ya da protokole bağlanmış olması gerekmektedir. Oluşturulacak modelin yürüteceği çalışmaların çerçevesinin, modelin birinci ya da ikinci derece içerisinde yer alacakların görev ve sorumluluklarının, takvim ve bütçesinin yazılı olarak tanımlanmış ve imza altına alınmış olması önemlidir. Ayrıca, farklı kesimlerden temsilcilerin yer almasından ötürü gerekli yaptırım unsurlarının tanımlanmış olması önemlidir.

Karar vericilerin mutabakatı sağlanmalıdır. İl genelinde faaliyet gösteren kamu kurumları ve yerel yönetimlerin modeli kabul etmeleri sağlanmalıdır. Bunun için modelde bu yapıların rolleri ve sorumlulukları net olarak tanımlanmalı ve görev değişikliklerinden etkilenmemesinin sağlanmalıdır. Ayrıca, siyasi sorunların model yönetişimini olumsuz etkilememesi için konsensüs kurulmalı, burada yerel halk ve turizm profesyonellerinin güçlü lobisi etkili olmalıdır.

Merkezi yönetim ile koordinasyon güçlü ve dayanaklı tutulmalıdır. Türkiye genelinde çeşitli yerel destinasyon örgütleri başarılı çalışmalar gerçekleştirmektedir. Özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı ile koordinasyon sağlanmasında ve yurt dışı tanıtımda Türkiye Turizmi Geliştirme Ajansı ile iletişim kanallarının tanımlanması önemlidir.

Gerekmedikçe, destinasyon yönetimi modeli haricinde genel tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmemelidir. İlçe ya da alt destinasyon bazında tanıtım faaliyetleri kurumsal tanıtım ya da tematik faaliyetler haricinde destinasyon yönetim modeli tarafından yürütülmelidir.

#### 3.1.2. Teknik Sürdürülebilirlik

Modelin teknik sürdürülebilirliğinde personelin niteliği ve koordinasyona ilişkin faaliyetler önemli olmaktadır. Faaliyetleri gerçekleştirmek üzere doğrudan istihdam edilecek ya da görevlendirme ile yer alacak personelin teknik kapasitesinin yüksek tutulmasına ve olası sorunlar haricinde uzun süreli görevlendirilmelerine dikkat edilmelidir.

Orta vadeli çalışma programları ile faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Yapılacak faaliyetlerin önceden tanımlanmış hedeflere ulaşmaya yönelik ve tek seferlik olmayan şekilde planlanması önemlidir.

Strateji ve eylem planlarında belirlenen hedeflere yönelik faaliyetler planlanmalıdır. Kaynakların etkin kullanılması ve farklı kesimlerin beklentilerine yönelik fayda sağlanması açısından stratejik hedeflere yönelik tasarlanacak eylemler önemlidir. Kurumsal önceliklere yönelik faaliyetler ya da hedeflere yönelik olmayan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi modelin teknik sürdürülebilirliği açısından olumsuzluk teşkil edecektir.

Faaliyetler için konsensüs sağlanmalıdır. Yapıda temsil edilecek tüm kesimlerin yapılacak faaliyetler konusunda hemfikir olmaları önemlidir. Bu nedenle üst kurul ve yürütme kurulunun danışma kurulları ile etkileşiminin üst düzeyde tutulması sağlanmalıdır.

Destinasyon yönetimi yapısında görev alacak personelin kişisel gelişimine önem verilmelidir. Doğrudan istihdam ya da kurumlardan görevlendirilecek personelin destinasyon yönetimi ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için birikime sahip olmaları önemlidir. Bu nedenle eğitimler, başarılı örneklerle koordinasyon gibi çalışmalara önem verilmelidir.

### 3.1.3. Mali Sürdürülebilirlik

Mali sürdürülebilirlik modelin benimsenmesi ve başarılı faaliyetler gerçekleştirilmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle planlı ve etkili çalışmalar gerçekleştirilmesi paydaşlar tarafından mali katkıların sürekliliğinin sağlanmasına olanak sağlayacaktır.

Kamu kaynakları başlangıç aşaması için kritiktir. Modelin başarıya ulaşması ve orta vadede özel sektörün mali sorumluluk alması için başlangıç aşamasında ağırlıklı olmak üzere kamu kaynaklarından yararlanılması önemlidir. Bu nedenle belediyelerin başlangıç aşamasında mali açıdan katkı sunmaları sağlanmalıdır. Zaman içerisinde bu payın düşürülmesi için programlar oluşturulmalıdır.

Kalkınma ajansı fonlarından etkin yararlanılmalıdır. Kar amacı güden bir yapıda tasarlanan modelin özellikle Güney Marmara Kalkınma Ajansı güdümlü proje desteği ya da proje teklif çağrısı imkanlarından yararlanması değerlendirilmelidir. Yapı itibarıyla gelir getirici bir modele sahip olması planlanan ve özel sektör ile akademinin de aktif katılımı ile uygulanacak modelin değerlendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, ilan edilen programlara yönelik projelendirmelerin yapılması mali açıdan olduğu kadar görünürlük ve imaj açısından da fayda sağlayabilecektir.

Özel sektörün mali sorumluluk alması sağlanmalıdır. Kuruluş aşamasında kısıtlı seviyede kurgulansa da orta erimde özel sektörün aktif mali katılımı önemlidir. Bu katılım, beraberinde faaliyetlerde daha aktif rol almayı da getirecektir. Özellikle büyük ölçekli turistik işletmeler ve turizmden etkilenen sektörlerdeki büyük ölçekli işletmeler ile yerel turizm birliklerinin bu konuda etkili olması sağlanmalıdır.

## 3.2. İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları

Destinasyon Hedefleri İzleme Süreci: Yapılacak destinasyon stratejisi makro ve mikro hedefleri strateji dönemi ile uyumlu şekilde izlenecek ve değerlendirilecektir.

Strateji ve Eylem Gerçekleşmeleri İzleme Süreci: Genel hedeflere ulaşılmasına yönelik tanımlanan stratejiler ve eylemler yapılması için belirlenen tarihler dikkate alınarak 3 aylık

dönemler için raporlanacaktır. Raporlamalarda eylemin gerçekleşme durumu ve eylem bazında tanımlanan hedefe ulaşma durumu yer alacaktır.

Değerlendirme Çalışmaları: Eylemler için yıllık, strateji geneli için hedef yıl sonunda değerlendirme raporları hazırlanacaktır. Bu raporlarda eylemin ya da hedefin gerçekleşme durumunun belirtilmesinin yanı sıra yaşanan aksaklıklar, bir sonraki dönem için iyileştirme önerileri ve hedeflere ulaşmaya olan katkısına yer verilecektir. Değerlendirme raporları bir sonraki eyleme ya da strateji dönemine yönelik revizyonlar için öneriler getirecektir.



## KAYNAKLAR

Akarsu, F. (2021). Mevcut Durum Analiz Raporu, Turizm Kaynak Değerleri ve Paydaş Analizi.

Akarsu, F. (2022) Küçükköy Çevre Dostu Ulaşım Sistemleri Strateji ve Yol Haritası.

Bayrakçeken Tüzel, G. (2022) SENTRUM Projesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uygulama Stratejisi ve Planı.

Bozdoğan, R. (2005). Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı:50, 1011-1028.

Emar EVD (2022). Küçükköy Enerji Etüt Raporu.

Green Destinations Foundation (2017). Green Destinations Standard and Reporting System.

Kayı, N. (2021). Küresel Yeşil Destinasyon Standartları ve İyi Uygulama Örnekleri.

TÜSEV. (2019). Sivil Toplum için Elverişli Ortamın İzlenmesi ve Geliştirilmesi Projesi, Dernekler için Yasal Mevzuat Rehberi: [https://www.tusev.org.tr/usrfiles/images/DerneklerIcinYasalMevzuatRehberi\\_TUSEV.pdf](https://www.tusev.org.tr/usrfiles/images/DerneklerIcinYasalMevzuatRehberi_TUSEV.pdf)

Erişim Tarihi: 06.06.2022, 13.30